

Pismo Związku Polaków w Rumunii

Polonus

4 (270) 2019

Revista Uniunii Polonezilor din România

Niech Wielkanocne Światło
opromieni Państwa dusze i otworzy serca
na miłość, wiarę i przebaczenie.
Zmartwychwstanie Pańskie niech przyniesie
spokój oraz radość świętowania
tych pięknych chwil wspólnie z najbliższymi.

Chrystus Zmartwychwstał!

Victoria Longher
– poseł w Parlamencie Rumunii

Lumina Paștelui
să Vă încălzească sufletele,
să Vă deschidă inimile
spre iubire, credință și iertare.
Învierea Domnului să Vă aducă în suflet
liniște, pace și bucuria de a petrece
aceste clipe frumoase alături de cei dragi.

Cristos a Înviat!

Victoria Longher
– deputat în Parlamentul României

Czcigodni Czytelnicy „Polonusa”!

Jest coś tajemniczego w wielkopostnej zadumie i wielkanocnej radości. Wprawdzie nie wszyscy wyznają wiarę w Trójjedynego Boga, a tym samym nie podążają ścieżkami pokutnych medytacji o męce i śmierci Mesjasza, nie wszyscy idą drogą krzyżową, nie wszyscy uczestniczą w liturgii wielkopostnej i wielkanocnej, nie wszyscy kontynuują różnorodne tradycje. Zawsze tak było, bo tylko człowiek wolny może dokonać wszelkiego wyboru – także wyboru Boga.

Od dawna chrześcijanie dzielą się radością wiary w Zmartwychwstałego Chrystusa. Jednym ze znaków odkrywającym głębię tej prawdy jest hymn nieznanego autora z IX w. o łacińskim tytule *Aurora lucis rutilat* – w wieku XVII tytuł zmieniono na *Aurora coelum purpurat*. Hymn ów jest eksplozją wielkanocnej radości!

Oto pierwsze strofy tego hymnu:

*Już wschodzi zorza poranna,
Zabrzmiło niebo z weselem
I ziemia śpiewa radośnie,
A piekło jęczy w udreće.*

W każdym z nas jest owa przeogromna radość poznania i przeżywania tego, co Dobre, Prawdziwe, Jedyne i Piękne. Są to wartości uniwersalne, o których już dawno, dawno temu pouczali filozofowie. Wszystkie one niejako kumulują się w Chrystusie, który przyjął na siebie grzechy nas wszystkich, umarł, zmartwychwstał i żyje na wieki. My zaś mamy udział w Jego chwale. Nic w tym dziwnego, że dzielimy się tą radością. O tym mówią następne strofy hymnu:

*Bo Król tak bardzo potężny
Zniweczył moce śmiertelne,
Podeptał władzę Otchłani
I więzy jeńców rozerwał.*

Wciąż się uczymy, jak mówić o zmartwychwstaniu Pana. Ponieważ świat się zmienia, zmieniają języki, mentalność, tradycje, zachowania, kultura, to nic w tym dziwnego, że i my się zmieniamy. Wiele prawd wynikających z natchnionych ksiąg, a szczególnie z Ewangelii, powinno być wciąż na nowo tłumaczonych i interpretowanych w obecnym duchu. W przeciwnym razie religia może się stać swoistym

Respectabili Cititori ai „Polonusului”!

Este ceva tainic în meditația din timpul Postului Mare și în bucuria Pascală. În realitate nu toți mărturisesc credința în Dumnezeu în Trei Persoane și ca atare nu urmează căile pocăinței meditănd la patima și moartea lui Mesia, nu toți merg pe drumul crucii, nu toți iau parte la liturghiile din timpul postului mare și de Paște, nu toți continuă feluritele tradiții. Mereu a fost așa, deoarece doar omul liber poate face orice alegere – așadar îl alege pe Dumnezeu.

Din vechime creștinii împart bucuria credinței în Cristos Cel Înviat. Unul din simbolurile care dezvăluie profunzimea acestui adevăr este imnul unui autor necunoscut din sec. al IX-lea, cu titlul în limba latină „Aurora lucis rutilat” – în sec. al XVII-lea titlul a fost schimbat în „Aurora coelum purpurat”. Imnul acela este o explozie a bucuriei pascale!

Iată primele strofe ale acestui imn:

*Mai frumos ca niciodată azi lucește aurora
Și vestește-n lumea toată bucurie tuturor.
Pe pământ întreaga fire e în cânt și voie bună
Și cântări de preamărire sus în cer voios răsună.
Doar în iad e mare jale, se-aud plânsete, se geme,
Guri de duhuri infernale scot torente de blesteme.*

În fiecare dintre noi se află bucuria enormă a cunoașterii și a trăirii a ceea ce este Bun, Adevărat, Unic și Frumos. Acestea sunt valori universale despre care au învățat filozofii demult. Toate acestea se cumulează cumva în Cristos care a luat asupra Sa toate păcatele noastre, ale tuturor, a murit, a înviat și trăiește în veci, iar noi participăm la slava Sa. Nu este nimic ciudat în acest lucru, în faptul că împărțim această bucurie. Despre acest lucru vorbesc următoarele strofe ale imnului:

*Din mormântul său cel tainic se ridică mândrul Rege,
Izbutind al vieții crainic lanțul morții să-l dezlege.
Razei gloriei eterne, celui care nu mai moare,
Umilit i se prosterne tot infernul la picioare.
Omului, precum e marea, agitat de spaima morții,
Se vestește liberarea, i se schimbă-n bine sorții.*

Învățăm continuu despre cum să vorbim despre învierea Domnului. Deoarece lumea se schimbă, se schimbă limbile, mentalitățile, tradițiile, comportamentele, cultura și nu este nimic ciudat în faptul că și noi ne schimbăm. Multe adevăruri din cărțile inSPIRATIONALE, mai ales din Evanghelie ar trebui continuu traduse și interpretate din nou, în context actual. În

„skansenem”, który – mimo iż jest kolorowy, tajemniczy, ciekawy – skansenem pozostanie. A może warto na nowo ukazać prawdę zmartwychwstania Mesjasza, posługując się językiem współczesnym? Może trzeba „wezwać na pomoc” sztukę – teatr, poezję, malarstwo, rzeźbę, film, plakat?...

*Gdy kamień w grobie Go zamknął,
A żołnierz czuwał u wejścia,
Jaśniejąc blaskiem i chwałą
Opuścił mroki żalobne.*

Niezależnie od środków artystycznego wyrazu, od form i metod kazań i homilii, od wystroju wnętrza kościołów, kaplic, katedr, od plakatów zachęcających do zwiedzania świątyń, od duszpasterskich ogłoszeń dotyczących życia wspólnotowego, jest jeszcze coś, co jest dominantą w tym wszystkim – tym czymś jest nasza żywa, prawdziwa i radosna chrześcijańska wiara. Jesteśmy wtedy podobni do owego anioła:

*Świetlisty anioł ogłasza,
Że Pan zmartwychwstał prawdziwie,
Zwyciężył płacz i cierpienie,
Pokruszył piekła kajdany.*

O, jakże cudowny jest wielkanocny poranek! Cieszą się z niego wszyscy, nawet zdystansowani względem tajemnicy zmartwychwstania Chrystusa. Życzę Wam, Drodzy Czytelnicy, takiej wewnętrznej radości ze zmartwychwstania Chrystusa, aby przemieniała całe Wasze życie – dni uroczyste, świąteczne i powszednie. Chrystus zaś, nasza Pascha, niech będzie w centrum naszego istnienia, myślenia, działania:

*O stań się, Jezu, dla duszy
Radością Paschy wieczystej
I nas, wskrzeszonych Twą mocą,
Do swego przyłącz orszaku.*

*Niech Ciebie, Panie promienny,
Powstały z martwych po męce,
I Twego Ojca i Ducha
Wysławia rzesza zbawionych. Amen.*

Razem z Wami śpiewam radośnie: Alleluja! Alleluja! Alleluja!

ks. Andrzej Ziółkowski

– misjonarz św. Wincentego a Paulo, Kraków

caz contrar religia poate deveni un fel de „muzeu în aer liber” care – deși colorat, misterios, interesant – va rămâne un muzeu în aer liber. Dar poate merită să arătăm din nou adevărul învierii lui Mesia, folosindu-ne de limbajul contemporan? Poate ar trebui să „chemăm în ajutor” arta – teatrul, poezia, pictura, sculptura, filmul, afișul?...

*Este sigilat mormântul; sub povara pietrei grele
Stă ucisul, el, înfrântul, și-i păzit de santinele.
Doarme somn adânc sub glie; dispărut cu totul pare,
Dar Cristos din morți învie.
Nu e moartea cea mai tare.
Cântă, omenire, cântă! Glas de bucurie scoate!
E minunea cea mai sfântă și mai mare dintre toate.*

Indiferent de mijloacele de exprimare artistică, de forma și metoda predicilor și a omiliilor, de decorul interior al bisericilor, capelelor, catedralelor, de afișele care încurajează vizitarea sanctualelor, de anunțurile pastorale despre viața comunității, mai este ceva – ceea ce este dominant în toate acestea – credința noastră creștină este vie, adevărată și fericită. Suntem atunci asemănători aceluși înger:

*În candidele-i veșminte dă un înger mare veste:
„Ce cățați printre morminte?
Printre morți el nu mai este”.
Din păcate ne învie și pe noi acum, Cristoase,
Dă-ne marea bucurie a-nvierii glorioase.
Fă ca-n inimi să răsară farmecul vieții tale
Și-a iubirii primăvară cu speranțele pascale.*

O, ce minunată este dimineața pascală! Se bucură de ea cu toții, chiar și cei depărtați de misterul învierii lui Cristos. Drați Cititori, Vă doresc ca această bucurie interioară a învierii lui Cristos să schimbe întreaga Voastră viață – zile solemne, festive și obișnuite. În schimb Cristos, mielul nostru Pascal, să fie în centrul existenței noastre, al gândirii și al acțiunilor noastre:

*Ție, victimă preablândă, răstignită pe o cruce,
Pentru marea ta izbândă, lumea slavă îți aduce.
Îl slăvește totodată cu smerenie adâncă
Și pe cel ce-ți este Tată și-l mai preamărește încă,
Și pe Duhul Sfânt cel care dintru moarte ne renaște
Și ne duce cu-ndurare spre nepieritorul Paște. Amin.*

Împreună cu Dumneavoastră cânt cu bucurie:
Aleluia! Aleluia! Aleluia!

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Paștele la Poiana Micului

Paștele este sărbătoarea Învierii Domnului pe care creștinii din lumea întreaga o sărbătoresc. Pe lângă pregătirea sufletească din timpul postului mare, ne pregătim de Marea Sărbătoare păstrând tradițiile și obiceiurile poloneze. La noi, în Poiana Micului, în săptămâna de dinaintea Floriilor fetițele cu vârsta cuprinsă între 3 și 10 ani merg din casă în casă cu o coșărcuță în mână și cu „kocianki” (mâțșori – ramuri de salcie), cântând un cântec despre patima lui Isus pe Calea Crucii. Gospodinele, în semn de mulțumire le oferă fetelor ouă și bani.

Wielkanoc W Pojanie Mikuli

Wielkanoc to święto Zmartwychwstania Pańskiego obchodzone przez chrześcijan na całym świecie. Oprócz duchowego przygotowania podczas Wielkiego Postu, przygotowujemy się do świąt także zachowując polskie tradycje i obyczaje. U nas, w Pojanie Mikuli, w tygodniu poprzedzającym Niedzielę Palmową dziewczynki w wieku od 3 do 10 lat chodzą od domu do domu z koszyczkami i „kocankami” (gałązkami wierzbowymi), śpiewają „Moiczek” – pieśń o Męce Pańskiej, a gospodynie w podziękowaniu obdarowują je jajkami i pieniędzmi.

„Moiczek”

*Podziękujmy Chrystu Panu
A dawajmy cześć i chwale jemu
Z nieba stąpił, poniżył się
A z Maryi Panny narodził się
Trzy a trzydzieści lat pracował
Gdy na krzyżu umierać miał
Skladala Matka swoje ręce
Gdy widziala synka w ciężkiej męce
Syneczka swego przemienionego
I na krzyżu ubiczowanego
Nie mogła go słowem pocieszyć
Ani jego świętą krew zastąpić
Bo ta krew tak po nim ciekła*

*Z glowiczki, z boczku, z czystego żywota
Amen, Amen tak nam Bóg dal
Żebyśmy wszyscy w niebie byli
Żebyśmy się tam dostali
Z Bogiem Ojcem wspólnie królowali
Maria Magdalena kłękła na kolana
Swoimi łzami rany obmywała
Swoimi włosami rany obcierala
Hoj, Hoj zielony Moj
A na moiczek po pare waiczek
I eszce ku temu spare grajcariczek
Hoj, Hoj zielony Moj*

Duminica Floriilor este însoțită de o frumoasă tradiție și anume: după Sfânta Liturghie gospodinele se îmbracă în costume populare poloneze și se întâlnesc într-o casă unde încondeiază ouăle de Paște. Le pictează cu ceară neagră folosind un anume instrument care, în Poiana Micului poartă denumirea de „pisiok”. Pe ouă se pictează iepurași, flori de primăvară și mesaje precum: „Cristos a Înviat” sau „Wesołego Alleluja”.

Samej Niedzieli Palmowej towarzyszy piękna tradycja: po Mszy św. gospodynie, ubrane w tradycyjny strój, spotykają się w jednym z domów i razem ozdabiają jajka na Wielkanoc. Czarnym woskiem, za pomocą przyboru w Pojanie Mikuli nazywanego „pisiok”, malują zajączki, wiosenne kwiaty albo napisy: „Chrystus Zmartwychwstał” czy „Wesołego Alleluja”.

Paștele este însoțit de o mulțime de obiceiuri și simboluri, dar cele mai cunoscute obiceiuri la noi sunt încondeiatul ouălor roșii, „șmiergust” și cel al mersului cu stropitul sau udatul. Băieții merg la fete cu „șmiergust” în timp ce rostesc de trei ori „șmiergust pisanka”. Fetele îi cinstesc cu băutură, prăjituri și ouă roșii. De asemenea, luni a doua zi de Paște, atât tinerii, cât și adulții se stropesc unii pe alții cu apă, acest lucru simbolizând dorința de bunăstare și de fericire. Tradițiile se păstrează de la strămoșii noștri, iar noi în fiecare an ne mândrim cu această moștenire lăsată de ei.

Cristos a Înviat!

Ludvina Rotundu

Foto: Marius Ioan Zielonka

Wielkanocy w Pojanie Mikuli towarzyszy wiele obyczajów czy symboli. Najbardziej znanymi są malowanie jajek, „șmiergust” i lanie wodą. Chłopcy chodzą do domów dziewcząt ze „șmiergustem”. Wypowiadają słowa: „șmiergust pisanka” i od dziewcząt otrzymują napitki, słodkości i pisanki. W drugi dzień świąt zarówno młodzież, jak i dorośli polewają się nawzajem wodą, co symbolizować ma życzenie dobrobytu i powodzenia. Wszystkie te tradycje zachowujemy tak, jak przekazali je nam nasi przodkowie i jesteśmy z nich dumni.

Chrystus Zmartwychwstał!

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Ședința Consiliului de Conducere a Uniunii Polonezilor din România pe anul 2019

În data de 6 aprilie a.c. a avut loc ședința Consiliului de Conducere a Uniunii Polonezilor din România. Consiliul de Conducere al Uniunii se întrunește în ședința anuală care are ca scop evaluarea anului precedent, planificarea cheltuielilor bugetare și activitățile uniunii pe anul în curs. Activitatea Uniunii Polonezilor din România este coordonată de Consiliul de Conducere care este format din membrii Biroului Executiv (președinte, prim vicepreședinte, doi vicepreședinți, secretar și trezorer), dar și președinții celor 14 filiale locale din: București, Cacica, Constanța, Gura Humorului, Iași, Moara, Păltinoasa, Pleșa, Poiana Micului, Rădăuți, Siret, Solonețu Nou, Suceava și Vișani.

În acest an Consiliul s-a întrunit la Casa Polonă din Solonețu Nou. Ședința a fost deschisă de Ghervazen Longher, președintele Uniunii Polonezilor din România. După urarea de bun venit adresată celor

Posiedzenie Zarządu Związku Polaków w Rumunii w roku 2019

6 kwietnia br. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Polaków w Rumunii. Co roku Zarząd zbiera się na spotkaniu, podczas którego ocenia rok poprzedni, planuje wydatki oraz działalność na rok bieżący. Zarząd kieruje pracami Związku Polaków w Rumunii, a składa się z członków Biura Wykonawczego (prezes, pierwszy wiceprezes i dwóch wiceprezesów, sekretarz i skarbnik) oraz prezesów 14 filii lokalnych z: Bukaresztu, Kaczyki, Konstancy, Gura Humorului, Jass, Moary, Păltinoasy, Pleszy, Pojany Mikuli, Radowiec, Seretu, Nowego Sołońca, Suczawy i Wikszan.

Tegoroczne posiedzenie odbyło się w Domu Polskim w Nowym Sołońcu. Otworzył je prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher. Po powitaniu obecnych zaprezentował on porządek dnia, na który składały się: sprawozdanie za rok 2018, obej-

adunați, a prezentat ordinea de zi: darea de seamă pe anul 2018 care a cuprins: investiții, achiziții și activități; propuneri pentru programul de activitate pe anul 2019; bugetul pe anul 2019; diverse. Deputatul din partea minorității polone în Parlamentul României, Victoria Longher, a urat bun venit tuturor celor prezenți.

În unanimitate au fost votate darea de seamă pe anul 2018 și bugetul pe 2019, precum și programul acțiunilor anuale ale Uniunii. Ultimul punct al programului a fost o ocazie potrivită pentru a discuta multe probleme cotidiene legate de funcționarea organizațiilor locale.

La ședință au participat pe lângă președinții tuturor organizațiilor filialelor Uniunii Polonezilor din România și a membrilor Biroului Executiv și pr. dr. Stanislav Cucharec – paroh în Solonețu Nou, pr. Gabriel Bucur – paroh în Poiana Micului, precum și deputatul Victoria Longher – prim vicepreședinte al Uniunii Polonezilor din România.

Ședința Consiliului de Conducere s-a desfășurat într-o atmosferă plăcută, purtându-se discuții constructive în folosul întregii comunități poloneze din România.

Iuliana Agneșca Dascălu

Foto: Ierzyńska Michalina Budaș

mușaję inwestyce, zakupy i działalność, propozycje do programu działalności na rok 2019, budżet na rok 2019 oraz sprawy różne. Obecnych przywitała także poseł do Parlamentu Rumunii z ramienia polskiej mniejszości Victoria Longher.

Jednogłownie przegłosowano następnie przyjęcie sprawozdania za rok 2018 oraz budżetu na bieżący rok, a także program dorocznych działań. Ostatni punkt programu był okazją do omówienia wielu spraw związanych z codziennym funkcjonowaniem poszczególnych organizacji.

W posiedzeniu, oprócz prezesów wszystkich filii Związku Polaków w Rumunii i członków Biura Wykonawczego, udział wzięli także ks. dr Stanisław Kucharek – proboszcz w Nowym Sołóńcu, ks. Gabriel Bucur – proboszcz w Pojanie Mikuli oraz poseł Victoria Longher, będąca jednocześnie pierwszym wiceprezesem Związku Polaków w Rumunii.

Podczas posiedzenia Zarządu, które przebiegło w niezwykle miłej atmosferze, prowadzono bardzo konstruktywne rozmowy w interesie całej polskiej społeczności z Rumunii.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

PROGRAM DZIAŁALNOŚCI Związku Polaków w Rumunii na rok 2019

Styczeń

Obchody Dnia Babci i Dziadka

Udział w Festiwalu Zabawy, Radości i Przyjaźni w Praid

Spotkanie członków lokalnej społeczności polskiej z Suczawy z prezesem Związku Polaków w Rumunii

Luty

Wojewódzka Olimpiada Języka Polskiego Ojczystego, Gura Humorului

Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego

Marzec

Ostatki – tradycyjna polska kuchnia zapustowa w środowiskach polonijnych

Obchody Dnia Kobiet

Krajowa Olimpiada Języka Polskiego Ojczystego, Suczawa

Kwiecień

Udział w Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego w Warszawie

Posiedzenie Zarządu

Warsztaty rękodzieła – ozdabianie jajek, Pojana Mikuli
„Polskie tradycje wielkanocne” – odwiedziny starszych, spotkania wielkanocne w środowiskach polonijnych

Maj

Obchody Dnia Polonii i Polaków za Granicą i Dnia Flagi RP (2 maja) oraz Święta Konstytucji 3 Maja, Pojana Mikuli

20. Festiwal Poezji Marii Konopnickiej, Nowy Solonec

Wieczór Polski w Bukareszcie

Czerwiec

Obchody Dnia Dziecka

Turniej piłki nożnej

Warsztaty folklorystyczne dla zespołu „Sołonzanka” w Złotniku

Udział zespołów „Mała Pojana” i „Sołonzanka” w 30. edycji Festiwalu „Bukowińskie Spotkania” w Jastrowiu

Udział w Festiwalu Interetnicznym „Conviețuiri”

Udział w 19. edycji Polonijnych Igrzysk Młodzieży Szkolnej w Łomży

Letnia Szkoła Języka Polskiego w Kaczyce we współpracy z Zespołem Szkolno-Przedszkolnym w Wolbromiu

PROGRAMUL ACTIVITĂȚILOR Uniunii Polonezilor din România în anul 2019

Ianuarie

Sărbătorirea Zilei Bunicilor

Participarea la Festivalul Jocului, Bucuriei și Prieteniei, Praid

Întâlnirea membrilor comunității poloneze din Suceava cu președintele Uniunii Polonezilor din România

Februarie

Faza județeană a Olimpiadei de Limbă Polonă Maternă, Gura Humorului

Ziua Internațională a Limbii Materne

Martie

Lăsata Secului – bucătărie tradițională poloneză înainte de începutul Postului Mare

Sărbătorirea Zilei Femeii

Faza națională a Olimpiadei de Limbă Polonă Maternă, Suceava

Aprilie

Participarea la Olimpiada Internațională de Limba și Literatura Polonă la Varșovia – Polonia

Ședința Consiliului de Conducere

Ateliere meșteșugărești – încondeierea ouălor, Poiana Micului

„Vechi tradiții poloneze de Paște” – vizitarea persoanelor vârstnice, împărțirea cu oul sfințit

Mai

Sărbătorirea Zilei Polonezilor din Diaspora și a Zilei Drapelului R.P. (2 mai), precum și a Zilei Constituției (3 mai), Poiana Micului

Concursul de Recitare „Maria Konopnicka”, ediția a XX-a, Solonețu Nou

Seară Poloneză la București

Iunie

Sărbătorirea Zilei Copilului

Turneul de fotbal

Ateliere folclorice pentru ansamblul „Sołonzanka” la Złotnik – Polonia

Participarea ansamblurilor „Mała Pojana” și „Sołonzanka” la ediția a XXX-a a Festivalului „Întâlniri Bucovinene” din Jastrowie – Polonia

Participarea la Festivalul Interetnic „Conviețuiri”

Participarea la a XIX-a ediție a Jocurilor Olimpice pentru Tineretul din Diaspora la Łomża – Polonia

Școala de Vară de Limba Polonă la Cacica organizată în colaborare cu Grupul Școlar cu Grădiniță din Wolbrom – Polonia

Udział w Europejskim Spotkaniu Integracyjnym Polskich Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Olsztynie

Lipiec

Warsztaty pieśni i tańca w Nowym Sokońcu z zespołem „Dolina Nowego Sokońca”, Złotnik

Udział zespołu „Sołonzanka” w Festiwalu Folkloru Górali Polskich w Żywcu

Udział zespołów „Mała Pojana” i „Sołonzanka” w rumuńskiej edycji Festiwalu „Bukowińskie Spotkania” w Câmpulung Moldovenesc

GRAF – półkolonie dla dzieci w Moarze i w Serecie

Letnia Szkoła Języka Polskiego w Polsce

Kolonie letnie w Polsce

Sierpień

Udział w Salonie Książki, Sinaia

Udział w Festiwalu PROETNICA, Sighișoara

Udział w uroczystościach poświęconych polskiemu wychodźstwu 1939 r., Timiș

Udział zespołu „Mała Pojana” w Festiwalu „Bukowińskie Spotkania” w Dzierżoniowie

Kolonie letnie dla dzieci polonijnych, Nowy Sólonec

Edukacja poprzez folklor – warsztaty folklorystyczne dla zespołów „Sołonzanka” i „Mała Pojana”

GRAF – półkolonie dla dzieci w Pojanie Mikuli, Pleșy i Nowym Sokońcu

21. edycja Dni Polskich, Suczawa – 29-30 sierpnia

Polonijne Dożynki, Nowy Sólonec – 31 sierpnia

Kolonie letnie w Polsce

Październik

10-lecie Szkoły Podstawowej im. Krystyny Bochenek w Pojanie Mikuli

Konferencja i warsztaty metodyczne w ramach projektu „Dzieci Bukowiny”, Suczawa, Pojana Mikuli

7. edycja Konkursu Ortograficznego w Szkole Podstawowej im. Krystyny Bochenek, Pojana Mikuli

„Hołd przodkom” – odwiedziny i porządkowanie polskich grobów

Udział chóru bazyliki w Kaczyce w 22. Festiwalu Kreacji Religijnej „Psallite Deo” w Kętach

Listopad

Obchody Święta Niepodległości Polski

Otwarcie Domu Polskiego w Moarze

23. Konkurs Recytatorski im. Adama Mickiewicza „Kresy 2019”

Wieczór Polski w Bukareszcie

Wieczór Polski w Jassach

Spotkania andrzejkowe i katarzynkowe

Participarea la Întâlnirea Internațională a Universităților Poloneze a Vârstei a Treia, Olsztyn – Polonia

Iulie

Ateliere de cântece și dansuri la Solonețu Nou sub îndrumarea ansamblului „Dolina Nowego Sokońca” din Złotnik – Polonia

Participarea ansamblului „Sołonzanka” la Festivalul Muntenilor Polonezi de la Żywiec – Polonia

Participarea ansamblurilor „Mała Pojana” și „Sołonzanka” la Festivalul „Întâlniri Bucovinene” din Câmpulung Moldovenesc

GRAF – semitabere pentru copii la Moara și Siret

Școala de vară de limba polonă în Polonia

Tabere pentru copii în Polonia

August

Participarea la Târgul de Carte de la Sinaia

Participarea la manifestările dedicate refugiului polonez din anul 1939, Timiș

Participarea ansamblului „Mała Pojana” la Festivalul „Întâlniri Bucovinene” din Dzierżoniów – Polonia

Tabără de vară pentru copiii de naționalitate poloneză, Solonețu Nou

Educație prin folclor – ateliere de folclor pentru ansamblurile „Sołonzanka” și „Mała Pojana”

GRAF – semitabere pentru copii la Poiana Micului, Pleșa și Solonețu Nou

Zilele Culturii Polone, ediția a XXI-a, Suceava – 29-30 august

Sărbătoarea Roadelor, Solonețu Nou – 31 august

Tabere pentru copii în Polonia

Octombrie

10 ani de la deschiderea Școlii Gimnaziale „Krystyna Bochenek” din Poiana Micului

Conferința metodică și atelierele pentru profesori în cadrul programului „Copiii Bucovinei”, Suceava, Poiana Micului

Ediția a VII-a a Concursului de Ortografie desfășurat la Școala Gimnazială „Krystyna Bochenek” din Poiana Micului

„Omagiul nostru înaintașilor” – vizitarea și îngrijirea mormintelor poloneze

Participarea corului sanctuarului din Cacica la a XXII-a ediție a Festivalului de Creație Religioasă „Psallite Deo”, Kęty – Polonia

„Psallite Deo”, Kęty – Polonia

Noiembrie

Sărbătorirea Zilei Independenței Poloniei

Inaugurarea Casei Polone din Moara

Concursul de Recitare „Adam Mickiewicz” Kresy 2019, ediția a XXIII-a, Solonețu Nou

Seara Poloneză la București

Seara Poloneză la Iași

Sărbătoarea Zilei Sfântului Andrei și a Sfintei Ecaterina

Grudzień

Udział w 28. międzynarodowym Konkursie Recytatorskim dla Polaków zza Granicy „Kresy 2019” w Białymstoku

Akcja mikołajkowa

Obchody Dnia Mniejszości Narodowych

Wieczór kolęd w Jassach

Spotkania opłatkowe w środowiskach polonijnych

17. Festiwal Jasełkowy, Nowy Sołonec

5. Bukowiński Festiwal Kolęd, Nowy Sołonec

Wydawnictwa

„Polonus” – 12 numerów i kalendarz na rok 2020

„Mały Polonus” – 4 numery i kalendarz na rok 2020

Zbiór materiałów z sympozjum z roku 2018

Broszury i foldery okazjonalne

Album fotograficzny zespołów „Sołonzanka” z Nowego Sokołca i „Mała Pojana” z Pojany Mikuli

Śpiewnik z repertuaru zespołu „Sołonzanka” z Nowego Sokołca

Album fotograficzny zespołów „Sołonzanka” z Nowego Sokołca

Dwujęzyczny tomik poezji Bogdana Polipciuca

Zbiór esejów Danuty Roman

Zbiór esejów Danuty Roman

Decembrie

Participare la Concursul Internațional de Recitare „Adam Mickiewicz” Kresy 2019, ediția a XXVIII, Białystok – Polonia

Acțiunea „Vine, vine Moș Crăciun”

Sărbătorirea Zilei Minorităților Naționale

Seara colindelor la Iași

Întâlniri de „oplatek”

Festivalul „La Ieslea Domnului”, ediția a XVII-a, Solonețu Nou

Festivalul Bucovinean al Colindelor, ediția a V-a, Solonețu Nou

Editări

„Polonus” – 12 numere și calendarul pentru anul 2020

„Mały Polonus” – 4 numere și calendarul pentru anul 2020

Culegere de referate ale conferinței din anul 2018

Broșuri și pliante ocazionale

Album foto al ansamblurilor „Sołonzanka” din Solonețu Nou și „Mała Pojana” din Poiana Micului

Culegere de cantece din repertoriul ansamblului

„Sołonzanka” din Solonețu Nou

Volum de poezii bilingv de Bogdan Polipciuc

Volum de eseuri de Danuta Roman

Volum de eseuri de Danuta Roman

Ședința comisiilor Consiliului Minorităților Naționale

Miercuri, 20 martie 2019, ora 16:00, la sediul Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” din București a avut loc reuniunea comună a Comisiei pentru învățământ și tineret și a Comisiei pentru cultură, culte și mass-media, cele două comisii de specialitate ale Consiliului Minorităților Naționale.

La reuniune au participat Lacziko Enikő Katalin – secretar de stat DRI, Cosmatu Christiane Gertrud și Amet Aledin – subsecretari de stat în cadrul departamentului, Liliana Bărbulescu – șef serviciu – Serviciul programe și relații cu societatea civilă și organisme internaționale – DRI, Magdolna Grosu – consilier în cadrul Ministerului Culturii și Identității Naționale, dar și reprezentanții organizațiilor minorităților naționale.

Posiedzenie komisji Rady Mniejszości Narodowych

W środę 20 marca 2019 r. o godz. 16:00, w Centralnej Bibliotece Uniwersyteckiej im. Karola I w Bukareszcie odbyło się wspólne posiedzenie komisji działających w ramach Rady Mniejszości Narodowych: Komisji oświaty i młodzieży oraz Komisji kultury, wyznań i środków masowego przekazu.

W spotkaniu udział wzięli: Lacziko Enikő Katalin – sekretarz stanu w Departamencie Relacji Interetnicznych (DRI), podsekretarze stanu w tym departamencie: Christiane Gertrud Cosmatu i Amet Aledin, a także szef wydziału programów i relacji ze społeczeństwem i organizacjami międzynarodowymi w DRI Liliana Bărbulescu, radca w Ministerstwie Kultury i Tożsamości Narodowej Magdolna Grosu oraz przedstawiciele organizacji mniejszości narodowych.

În deschiderea ședinței, doamna secretar de stat a mulțumit celor prezenți pentru faptul că unele organizații au răspuns solicitării departamentului de a transmite operele scriitorilor minorităților naționale din România. În contextul anului 2019, declarat și „Anul Cărții în România”, DRI împreună cu Asociația „Corbii albi” au propus minorităților realizarea unui proiect comun care să includă disponibilitatea criticilor literari ai portalului de publicistică „Corbii albi” de a alcătui recenzii pentru operele scriitorilor minorităților naționale din România.

În continuare a fost adus în discuție un proiect propus de departament, acela de a edita online un Newsletter cu principalele evenimente ale minorităților, în decursul anului. În acest context a fost prezentată și propunerea Asociației Romilor „Pro Europa” de a edita o revistă a minorităților naționale. Ca o completare la această propunere, doamna secretar de stat a propus realizarea unei reviste de specialitate pe teme literare ale operelor scriitorilor minorităților naționale. Propunerea a fost primită cu viu interes. Urmează să fie stabiliți pașii necesari realizării acestei reviste.

Totodată, s-a vorbit despre realizarea unui proiect comun care să urmărească colectarea într-un singur loc, sub forma unei biblioteci multiculturale, a tuturor cărților minorităților naționale, finanțate din bani publici.

După terminarea lucrărilor ședinței comune a celor două comisii, participanții au vizitat Biblioteca Centrală Universitară și au vizionat piesa de teatru „Regina Maria. Regina tuturor românilor”, regizată și interpretată de Liana Ceterchi.

Alina Valentina Spaine

Foto: Alina Valentina Spaine

Konsulat Honorowy RP w Braşowie

Decyzją Ministra Spraw Zagranicznych RP 11 grudnia 2018 r. utworzono w Braşowie konsulat honorowy. Jego uroczysta inauguracja odbyła się 29 marca br. To jedyna tego rodzaju placówka działająca obecnie w Rumunii. Na całym świecie funkcjonuje ich 230. Konsulat honorowy jest uzupełnieniem działających w danym kraju misji dyplomatycznych. Konsul honorowy nie ma uprawnień do wydawania dokumentów państwowych, jednak może być niezwykle pomocny dla obywateli potrzebujących

Otwierając posiedzenie sekretarz stanu Lacziko Enikő Katalin podziękowała obecnym za to, że niektóre organizacje odpowiedziały już na apel DRI i przesłały publikacje autorstwa pisarzy wywodzących się z mniejszości narodowych mieszkających w Rumunii. W kontekście ogłoszenia roku 2019 w Rumunii Rokiem Książki Departament Relacji Interetnicznych we współpracy ze Stowarzyszeniem Corbii albi zaproponował mniejszościom narodowym wspólną realizację projektu, w ramach którego krytycy literaccy portalu publicystycznego Corbii albi ocenią książki autorstwa pisarzy należących do mniejszości narodowych.

W dalszej części omówiono zaproponowany przez DRI projekt edycji online Newsletter-a z głównymi wydarzeniami związanymi z mniejszościami narodowymi odbywającymi się w ciągu całego roku. Stowarzyszenie Romów Pro Europa ze swojej strony przedstawiło projekt wydania czasopisma mniejszości narodowych. W związku z tym sekretarz stanu Lacziko Enikő Katalin zaproponowała stworzenie czasopisma na temat literatury tworzonej przez przedstawicieli mniejszości, co spotkało się z żywym zainteresowaniem obecnych. W najbliższym czasie ustalone zostanie, jakie niezbędne kroki należy podjąć w celu realizacji tego rodzaju pisma.

Mówiono także o realizacji wspólnego projektu, finansowanego z publicznych funduszy, polegającego na zebraniu w jednym miejscu publikacji mniejszości narodowych w formie biblioteki multietnicznej.

Po zakończeniu wspólnego posiedzenia komisji, jego uczestnicy zwiedzili Centralną Bibliotekę Uniwersytecką oraz obejrżeli spektakl „Maria. Królowa wszystkich Rumunów”, w reżyserii i w interpretacji Liany Ceterchi.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Consulat Onorific al R.P. la Braşov

Prin decizia Ministrului Afacerilor Externe al R.P. din 11 decembrie 2018 a fost deschis la Braşov un consulat onorific. Inaugurarea festivă a avut loc pe 29 martie a.c. Aceasta este singura reprezentanță diplomatică poloneză de acest tip din România. În lume există 230 de astfel de consulatate. Consulatul onorific completează misiunile diplomatice care operează într-o anumită țară. Consulul onorific nu are dreptul să emită documente de stat, însă poate fi de un real ajutor pentru cetățenii care au nevoie.

pomocy. Działa on na rzecz rozwoju przyjaznych stosunków oraz współpracy gospodarczej, kulturalnej i naukowo-technicznej między Rzeczpospolitą Polską a Rumunią, sprawuje opiekę nad obywatelami polskimi, przebywającymi w okręgu konsularnym i udziela im pomocy w przypadkach losowych oraz chroni prawa i interesy tych obywateli, a także chroni prawa i interesy Rzeczypospolitej Polskiej w danym okręgu konsularnym.

Activează în scopul dezvoltării relațiilor de prietenie și a colaborării economice, culturale și științifico-tehnice dintre Republica Polonă și România, se îngrijește de cetățenii polonezi care trăiesc în zona de competență a consulatului, le oferă ajutor în diferite situații, apără drepturile și interesele acestor cetățeni și apără drepturile și interesele Republicii Polone într-o anumită zonă de competență consulară.

Placówką, z siedzibą znajdującą się w historycznym centrum Braşowa na Piața Sfaturului nr 1, kieruje konsul honorowy Janusz Szaliński. Swoim zasięgiem obejmuje ona osiem województw: Argeş, Braşov, Buzău, Covasna, Dâmbovița, Prahova, Sibiu i Vâlcea.

W inauguracji udział wzięli Ambasador RP w Bukareszcie Marcin Wilczek, posłowie na Sejm RP Jan Polaczek, Zbigniew Gryglas i Wojciech Zubowski, dyrektor Departamentu Konsularnego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP Bartosz Grodecki, konsul RP w Bukareszcie Andrzej Kalinowski, prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher, dowódca IV zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego, stacjonującego w Krajowej Dawid Butlak, a także przedstawiciele Departamentu Konsularnego MSZ Rumunii i rumuńskich

Reprezentanța diplomatică, cu sediul în centrul istoric al Braşovului, în Piața Sfaturului nr. 1, este condusă de consulul onorific Janusz Szaliński. Zona sa de competență consulară cuprinde opt județe: Argeş, Braşov, Buzău, Covasna, Dâmbovița, Prahova, Sibiu și Vâlcea.

La inaugurare au luat parte Ambasadorul R.P. la București, Marcin Wilczek, deputați ai seimului R.P.: Jan Polaczek, Zbigniew Gryglas și Wojciech Zubowski, directorul Departamentului Consular din cadrul Ministerului Afacerilor Externe al R.P. Bartosz Grodecki, consulul R.P. la București, Andrzej Kalinowski, președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, comandantul schimbului IV al Contingentului Militar Polonez care staționează la Craiova, Dawid Butlak, dar și reprezentanți ai Departamentului Consular al Ministerului

władz wojewódzkich i lokalnych, w tym prezydent Braszowa George Scripcaru, prefekt Marian Iulian Rasaliu oraz przewodniczący rady wojewódzkiej Adrian-Ioan Vește. Po uroczystym otwarciu siedzibę konsulatu poświęcił ks. dr Stanisław Kucharek – proboszcz w Nowym Sołońcu.

Uroczystości towarzyszyło otwarcie wystawy „Stosunki polsko-rumuńskie w okresie międzywojennym”, przygotowanej przez Ambasadę RP w Bukareszcie.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Foto: Zbiory | Arhiva Dom Polski

Afacerilor Externe al României și autorități județene și locale românești printre care primarul Brașovului, George Scripcaru, prefectul Marian Iulian Rasaliu, precum și Președintele Consiliului Județean, Adrian-Ioan Vește. După deschiderea oficială, sediul consulatului a fost sfințit de pr. dr. Stanislav Cucharec – paroh în Solonețu Nou.

În timpul festivităților a fost deschisă și expoziția „Relațiile polono-române în perioada interbelică” pregătită de Ambasada R.P. la București.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Medale Gloria Artis dla Heleny Krasowskiej i Lecha A. Suchomłynowa

2 kwietnia 2019 r. w Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego odbyła się promocja monografii autorstwa Heleny Krasowskiej, Magdaleny Pokrzyńskiej i Lecha A. Suchomłynowa „Świadectwo zanikającego dziedzictwa. Mowa polska na Bukowinie: Rumunia – Ukraina”.

Uroczyste spotkanie miało wyjątkowy charakter, było bowiem połączone z wręczeniem odznaczeń dla naukowców zajmujących się polską kulturą. Na wniosek Fundacji Slawistycznej Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Piotr Gliński przyznał profesor Helenie Krasowskiej (Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk) oraz profesorowi Lechowi A. Suchomłynowi (Międzynarodowa Szkoła Ukrainistyki Narodowej Akademii Nauk Ukrainy) Brązowe Medale „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. Uroczystego wręczenia medali w imieniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dokonał Dyrektor Gabinetu Ministra Jarosław Czuba. W laudacji podkreślił zasługi odznaczonych naukowców w upowszechnianiu polskiego dziedzictwa kulturowego na arenie międzyna-

Medalii Gloria Artis pentru Helena Krasowska și Lech A. Suchomlynow

Pe 2 aprilie 2019, la Studiul Europei de Est al Universității din Varșovia a avut loc promovarea monografiei scrise de Helena Krasowska, Magdalena Pokrzyńska și Lech A. Suchomlynow „Mărturia patrimoniului pe cale de dispariție. Graiul polonez în Bucovina. România – Ucraina”.

În timpul întâlnirii festive care a avut un caracter deosebit, a avut loc și înmânarea de medalii oamenilor de știință care se ocupă de cultura polonă. La propunerea Fundației de Slavistică, Ministrul Culturii și al Patrimoniului Național, Piotr Gliński a acordat profesorului Helena Krasowska (Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Științe), precum și profesorului Lech A. Suchomlynow (Școala Internațională de Limbă Ucraineană a Academiei Naționale Ucrainene de Științe) Medalii de Bronz de „Merit pentru Cultură Gloria Artis”. Înmânarea festivă a medaliilor în numele Ministrului Culturii și Patrimoniului Național a fost făcută de Directorul Cabinetului Ministrului, Jarosław Czuba. În discursul său a subliniat meritul oamenilor de știință de-

rodowej. Prof. H. Krasowska od wielu lat zajmuje się badaniem kultury Polaków żyjących w Rumunii i na Ukrainie, a jej prace językoznawcze uzupełniają lukę w badaniu języka polskiego – jednego z podstawowych elementów tożsamości narodowej. Prace prof. L. A. Suchomłynowa dotyczą rozwoju kultury polskiej w regionach wieloetnicznych. Działalność obydwójga naukowców przyczynia się do upowszechniania i ocalania polskiego niematerialnego dziedzictwa narodowego.

Nad przebiegiem uroczystości w Studium Europy Wschodniej czuwał jego dyrektor, prof. Jan Malicki. Promocję monografii poświęconej mowie polskiej na Bukowinie Karpackiej prowadzili prof. Kazimierz Jurczak (były konsul RP w Rumunii) oraz prof. Henryk Litwin (były ambasador i konsul RP na Ukrainie). Prof. H. Litwin podkreślił znaczenie publikacji, która opisując mowę Polaków na Bukowinie i udzielając im samym „głosu” jako narratorom, „prowadzi w świat przedstawiony w jego esencji”. Prof. K. Jurczak zwrócił uwagę na to, że monografia, będąca wynikiem wieloletnich badań prowadzonych w Rumunii i na Ukrainie, „przywraca jedność narracji o Polakach na Bukowinie”. Autorzy książki opowiedzieli o pracach badawczych, omawiając również ich efekty i zasoby, jakie dzięki realizacji badań udało im się zgromadzić.

corați în popularizarea patrimoniului cultural polonez pe arena internațională. Prof. H. Krasowska, de mulți ani se ocupă de cercetarea culturii polonezilor care trăiesc în România și în Ucraina, iar lucrările ei lingvistice completează golul din cercetările limbii polone – unul din elementele de bază ale identității naționale. Lucrările prof. L. A. Suchomłynow se referă la dezvoltarea culturii polone în regiunile multietnice. Activitatea ambilor oameni de știință contribuie la popularizarea și salvarea patrimoniului imaterial național polonez.

De desfășurarea evenimentului de la Studiul Europei de Est s-a îngrijit Directorul Studiului, prof. Jan Malicki. Promovarea monografiei dedicate graiului polonez din Bucovina Carpatică au realizat-o prof. Kazimierz Jurczak (fost consul al R.P. în România) și prof. Henryk Litwin (fost ambasador și consul al R.P. în Ucraina). Prof. H. Litwin a subliniat importanța publicației care descriind graiul polonezilor din Bucovina și dându-le chiar lor „cuvântul” în calitate de naratori, „introduce în lumea prezentată în esența sa”. Prof. K. Jurczak a atras atenția asupra faptului că monografia, fiind rodul cercetărilor de mulți ani din România și Ucraina, „restabilește integritatea narațiunii despre polonezii din Bucovina”. Autorii cărții au povestit despre cercetările, descriind, de asemenea, efectele lor și resursele pe care au reușit să le adune. Monografia include descrierea graiului și a culturii polonezilor care trăiesc pe ambele părți ale graniței ucraineano-română, iar despre unicitatea ei vorbesc, printre altele, resursele materialelor documentate: interviuri realizate în 58 de localități în care au luat parte 358 de persoane, 260 de ore de înregistrări (transcrise în 4.500 de pagini de transcripție făcute cu normele ortografice actuale), 20.288 de fotografii și scanări. Cercetările din teren din anii 2015-2018 au fost conduse de o echipă interdisciplinară internațională coordonată de prof. H. Krasowska.

Monografia zawiera opis mowy i kultury Polaków żyjących po obu stronach granicy ukraińsko-rumuńskiej, a o jej wyjątkowości stanowi m.in. zasób materiałów źródłowych: wywiady przeprowadzone w 58 miejscowościach, w których wzięło udział 358 osób, 260 godzin nagrań (spisanych w postaci 4.500 stron transkrypcji półortograficznej), 20.228 fotografii i skanów. Badania terenowe w latach 2015-2018 prowadził interdyscyplinarny, międzynarodowy zespół, którym kierowała prof. H. Krasowska. Monografia, wydana przez Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, jest nie tylko pierwszym całościowym opracowaniem dotyczącym języka i kultury Polaków na Bukowinie, lecz także niezwykle wyjątkowym wydawnictwem, zawierającym obszerne fragmenty wywiadów, zdjęcia i nagrania, które dołączone zostały do niej na specjalnym pendrivie. Książka została wydana w twardej oprawie, niezwykle starannie pod względem edytorskim. Stanowi opis zanikającego dziedzictwa, ale jej wydanie, co podkreślił prof. H. Litwin, ocala opisywaną kulturę i mowę Polaków z Bukowiny.

Karina Stempel-Gancarczyk

Foto: Dina Deykun

Monografia publicată de Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Științe nu este doar prima lucrare completă despre limba și cultura polonezilor din Bucovina, ci și o publicație extraordinară care cuprinde fragmente extinse ale interviurilor, fotografii și înregistrări care i-au fost atașate pe un memory-stick special. Cartea a fost publicată într-o copertă cartonată, realizată extrem de atent din punct de vedere editorial. Ea constituie descrierea patrimoniului pe cale de dispariție, iar publicarea ei, ceea ce a subliniat prof. H. Litwin, salvează cultura și graiul polonezilor din Bucovina, descrise în carte.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Czesław Dźwigaj – poeme despre România

S-a născut pe 18 iunie 1950 în localitatea Nowy Wiśnicz. Este unul din marii artiști polonezi cu preocupări și realizări pe multiple planuri: sculptură, grafică, desen, ceramică, artă monumentală, poezie, profesor la Academia de Arte Frumoase de la Cracovia. Albumele de poezie publicate ne arată nu numai valențele artistice ale liricii sale, cât și angajarea în promovarea culturii poloneze în țară și peste fruntariile ei. Pentru „Mica Romă” – cum a denumit Eminescu Blajul, a realizat un impunător monument al papei Ioan Paul al II-lea, concetățean al său, care așteaptă dezvelirea în mai a.c.

Czesław Dźwigaj se manifestă ca un promotor al creației brâncușiene în Polonia, mai recent și al poetului din Lancrăm. În 2017 i s-a conferit titlul de Doctor Honoris Causa al Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia. Autoritățile poloneze i-au înmânat Medalia de Aur de „Merit pentru Cultură Gloria Artis” cu prilejul Centenarului redobândirii independenței de stat a Poloniei.

**Prezentarea și traducerea versurilor
din polonă Nicolae Mares**

Czesław Dźwigaj – wiersze o Rumunii

Czesław Dźwigaj urodził się 18 czerwca 1950 r. w Nowym Wiśniczu. Jest jednym z cenionych polskich artystów o zainteresowaniach i dokonaniach na wielu polach: rzeźby, grafiki, rysunku, ceramiki, realizacji pomnikowych, poezji. Jest także profesorem Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Jego tomiki wierszy mają nie tylko wartość poetycką, ale ukazują także zaangażowanie autora w promowanie polskiej kultury w kraju, ale także poza jego granicami. Dla miasta Blaj – „Małego Rzymu” – jak nazywał je Mihai Eminescu – zrealizował imponujący pomnik swojego rodaka – papieża Jana Pawła II, który odsłonięty zostanie w maju tego roku.

Czesław Dźwigaj promuje w Polsce dzieła Constantina Brâncușa, w ostatnim czasie także twórczość Luciana Blagi – poety z Lancrăm. W 2017 r. otrzymał tytuł doctora honoris causa Uniwersytetu 1 Grudnia w Alba Iulia. W roku stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości odznaczony został Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Czesław Dźwigaj

Ab ovo

Pentru Brâncuși

oul – motiv al vieții nou născute
Adam cel naiv și măruș Evei rotund
într-o îmbrățișare verticală strunjite

străbătând Bucureștiul Münchenul Parisul
în liniștea nirvanei cu străluminări budiste
revenit-ai la cerințele sculpturii populare

în măsura confruntării cu sinteza creatoare
te-ai cățărât pe-o coloană ritmică
și-ai străbătut cosmosul deschis spre soare

configurațiile organice compunându-le
cu propriul geniu te-ai înșurubat în forme noi
piscurile sculpturii universale cucerindu-le

Lucian Blaga

mai bine l-am cunoscut dimineața
în picăturile cristaline de rouă
la obârșii și la Cluj-Napoca

mi-a zâmbit în strofele poemelor
cu bucuria păsării care nu ară
dar cântă croindu-și dragoste rară

*Pomnik św. Jana Pawła II w pracowni artysty
Monumentul Sfântului Ioan Paul al II-lea
în atelierul artistului*

Ab ovo – Brâncușie

jajko motyw nowonarodzonego życia
naiwny Adam i kształtne jabłko Ewy
wystrugani w wertykalnym uścisku
idealnie wypolerowani w idei świata

przez Bukareszt Monachium Paryż
ciszą nirwany z błyskiem buddyzmu
powrócił do podań rzeźby ludowej

w miarę zmagania z twórczą syntezą
wdrapał się na rytmiczną kolumnę
poprzez otwarty kosmos ku słońcu

komponując organiczną konfigurację
poszybował geniuszem nowej formy
zdobywając szczyt światowej rzeźby

Lucian Blaga

mocno go rozpoznałem rano
w kryształowych kropłach rosy
u źródła w Kluź Napoka

uśmiechnął się strofami wierszy
ptasią radością co to nie orze
ale śpiewem rozsiewa miłość

stătea în penumbră spre a-mi evita privirea
de parcă ar fi făcut cândva milităria
în slujba Majestații Sale Împăratul

zenitul gândului său rămâne Patria
cea îndepărtată și care pare tot mai luminată
el veșnic cu gândul la a ei soartă

s-a crezut că tăcând nimic n-a apreciat
însă în spațiul poeziei sale
rațiuni de stat a anticipat

La Sebeș în 2017

dimineața părea a fi din catifea
turturelele gângureau mai melodios
cu cântecul voios al unor cocoși
și strofe recitate de tineri actori

fără lacrimi în ochi
cu rime împletite la întâmplare
stînse în roua din soare
vindecând sufletele celor care le ascultau

ascultătorii care gândesc la fel
la fel simt
iubesc la fel

sămânță a pământului – cuvântul
imnul tainic al poeziei

Festivalul Internațional Lucian Blaga

stał cieniem i unikał wzroku
jak ongiś służby wojskowej
w szeregach IMC panującego

zenitem jego myśli Ojczyzna
przenikliwym blaskiem dal
przeszywała wszelkie myśli

milczaco nic nie oceniał
lecz przestrzenią poezji
wyprzedzał rację stanu

Sebeș

poranek tchnął aksamitem
śpiewnie gruchały synogarlice
ptasie zastępy koncertowały
strofy recytowała młodzież

nie łzami, nie perlami
kojąc zastępy rymów
w słońcu skrzyła rosa
kojąc bratnie dusze

tych co myślą tak samo
tych co czują tak samo
co kochają tak samo

ziarno ziemi – słowo
hymn tajemnicy poezji

Festiwal Luciano Blagi 2017

Fotografii trimise de către autor | Zdjęcia nadesłane przez autora

Vis despre Varșovia,
Sau cum să-ți îndeplinești vise
învățând polona

Mă gândesc de foarte multe ori că momentul în care am decis să învăț limba polonă a fost cu adevărat o idee care mi-a purtat noroc. De ce spun asta? Simplu! Pentru că limba polonă mi-a deschis porțile și mi-a oferit acces la o lume nouă. Poate vi se pare mult spus, dar e chiar ceea ce simt.

A învăța limba polonă nu înseamnă doar a frecventa un curs de limbă și atât. Polonezii au o sensibilitate aparte și le vine natural să te facă să le îndrăgești limba. Pe lângă seri de film, întâlniri cu personalități contemporane, expoziții, seri tematice

Sen o Warszawie,
albo jak spełnić swoje marzenia
ucząc się polskiego

Bardzo często myślę, że nauka języka polskiego była decyzją, która naprawdę przyniosła mi szczęście. Dlaczego? Po prostu dlatego, że język polski otworzył mi drzwi do nowego świata. Może Wam się to wydawać przesadzone, ale tak właśnie czuję.

Nauka języka polskiego nie polega tylko na chodzeniu na kurs językowy. Polacy mają szczególną wrażliwość i w sposób naturalny potrafią sprawić, że zakochujesz się w ich języku. Oprócz wieczorów filmowych, spotkań z wybitnymi osobistościami, wystaw oraz wieczorów tematycznych, na które

la care suntem invitați în permanență, avem șansa de a participa la cursuri intensive de limba polonă chiar în Polonia.

Pentru mine a fost deja a doua oportunitate de a experimenta această realitate. Am fost în Varșovia la un curs de vară în 2016, iar acum la un curs de iarnă tot în Varșovia. Experiențele au fost mai mult decât prolifiche din toate punctele de vedere în ambele cazuri. Voi detalia însă doar experiența din acest an.

Sunt nenumărate aspectele pentru care sunt recunoscătoare pentru această șansă. În primul rând, pentru că, în general, trebuie să plătești tu pentru un curs, pentru cazare și alte cheltuieli în cazul în care vrei să faci progres vizibil și rapid într-o limbă. Dar iată! Dacă alegi limba polonă, poți să faci asta gratuit și să trăiești mai mult decât decent într-un oraș din Polonia.

Un aspect pe care îl apreciez enorm la polonezi este că sunt foarte prompti. Comunicarea cu organizatorii este întotdeauna clară și eficientă. Ei vor face întotdeauna tot posibilul să ai toate condițiile pe perioada șederii tale acolo.

De asemenea, cazarea și mesele au fost asigurate. Hotelul în care am stat a fost foarte aproape de campusul universității, foarte curat și îngrijit. Mâncarea a fost variată și mereu proaspătă. În plus, am primit un card de transport pe care am putut să-l folosim nelimitat pe toate mijloacele de transport.

Ce-ți poți dori mai mult? Cursuri interactive? Da! Profesori amabili, bine pregătiți, talentați și cu multă experiență? Da! Colegi din toate colțurile lumii, pasionați de limbi străine și vorbitori de alte zeci de limbi, pe care le poți exersa în pauze și după cursuri? Da! Activități de weekend, vizite la muzee,

jesteșmy ciągle zapraszani, mamy też możliwość uczestniczenia w intensywnych kursach języka polskiego także w Polsce.

Miałam okazję tego doświadczyć już po raz drugi. W 2016 r. byłam na letnim kursie języka polskiego w Warszawie, a teraz na kursie zimowym, również w Warszawie. Oba pobyty były pod każdym względem bardziej niż wyjątkowe, jednak skupię się tylko na tegorocznym.

Jestem wdzięczna za tę szansę z wielu powodów. Po pierwsze dlatego, że jeśli chcesz zrobić widoczne i szybkie postępy w nauce danego języka, musisz zwykle sam ponieść koszty kursu, zakwaterowania i innych wydatków. Ale uwaga! Jeśli wybierzesz język polski, to możesz to dostać za darmo i pomieszkać bardziej niż przyzwoicie w wybranym polskim mieście.

Ogromnie doceniam u Polaków to, że są bardzo zorganizowani. Komunikacja z organizatorami jest zawsze szybka i skuteczna i zrobią wszystko co w ich mocy, żeby stworzyć jak najlepsze warunki pobytu na kursie.

Zakwaterowanie i wyżywienie mieliśmy również zapewnione. Hotel, w którym mieszkłam znajdował się blisko kampusu uniwersyteckiego, był bardzo czysty i zadbane. Jedzenie było urozmaicone i zawsze świeże. Ponadto otrzymaliśmy kartę, dzięki której mogliśmy bez ograniczeń korzystać ze wszystkich środków transportu publicznego.

Czego można chcieć więcej? Interaktywnych kursów? Proszę bardzo! Dobrze wyszkolonych, utalentowanych i doświadczonych nauczycieli? Proszę bardzo! Kolegów ze wszystkich zakątków świata, pasjonatów języków obcych, mówiących dziesiątkami innych języków, które można ćwiczyć w prze-

castele, ateliere etc.? Da! Ei bine! Toate aceste criterii au fost îndeplinite.

Am avut cursuri de dimineață, de la ora 9 până la 14, cu două profesoare diferite. Am avut șansa să recapitulăm unele aspecte gramaticale, am asimilat multe cuvinte, am făcut jocuri, am cântat și am vorbit mult. Am fost 12 persoane într-o grupă, am învățat unii de la alții și am exploatat tot ce ne spuneau profesoarele.

După masa de prânz, aveam în general, un alt curs de proză, de versuri, de istorie, de cultură sau vizionam un film polonez. În cele mai multe zile programul se termina la ora 18:15, seara aveam timp să explorăm Varșovia sau să socializăm cu colegii. Bineînțeles, pentru colegii din Maroc, Italia sau Spania atracția principală a fost patinoarul.

În weekend am avut mereu activități extrem de interesante. Am învățat incredibil de mult vizitând muzeele din Varșovia. Am avut de fiecare dată un ghid extrem de bine pregătit și foarte pasionat de domeniul propriu. Mai mult decât atât, muzeele din Varșovia sunt incredibil de bine gândite, complexe și interesante.

Am avut și seri culturale, am fost la teatru, am gustat pierogi și am participat la ateliere de dans sau de creație a unor motive și simboluri poloneze. Într-un cuvânt am avut parte de o mare varietate de activități care ne-au bucurat ochii, urechile și chiar stomăcelul. Toate aceste activități au fost incluse în programul nostru, nu au fost obligatorii, dar vă asigur că nu le-a ratat nimeni.

În timpul liber am mers cu colegii la diverse concerte și spectacole. Trebuie menționat că în Varșovia

rwach i po zajęciach? Proszę bardzo! Aktywnych weekendów, wizyt w muzeach i zamkach, warsztatów itp.? Proszę bardzo! Wszystkie powyższe kryteria zostały spełnione.

Kursy były prowadzone przed południem przez dwóch różnych lektorów, od 9:00 do 14:00. Mieliśmy okazję powtórzyć różne zagadnienia gramatyczne, poznaliśmy dużo nowego słownictwa, uczestniczyliśmy w grach, śpiewaliśmy i rozmawialiśmy. W grupie było nas 12 osób. Uczyliśmy się od siebie nawzajem i chłoniliśmy wszystko, czego uczyli nas lektorzy.

Po obiedzie mieliśmy zajęcia z prozy, poezji, historii i kultury albo oglądaliśmy polskie filmy. Kursy kończyły się przeważnie o godz. 18:15. Wieczorem mieliśmy czas na odkrywanie Warszawy lub spotkania towarzyskie. Dla kolegów z Maroka, Włoch i Hiszpanii główną atrakcją było oczywiście lodowisko.

W weekendy program był zawsze niezwykle ciekawy. Bardzo dużo nauczyłam się zwiedzając muzea. Nasi przewodnicy byli prawdziwymi pasjonatami w swojej dziedzinie i byli zawsze bardzo dobrze przygotowani. Ponadto warszawskie muzea są wyjątkowo dobrze przemyślane, kompleksowe i interesujące.

Mieliśmy też oczywiście wieczory kulturalne, byliśmy w teatrze, jedliśmy pierogi, uczestniczyliśmy w warsztatach tanecznych oraz w kursach tworzenia polskich motywów i symboli. Jednym słowem – uczestniczyliśmy w różnorodnych zajęciach, które cieszyły nasze oczy, uszy, a nawet żołądek. Stanowiły one część naszego programu, ale nie były obowiązkowe. Mimo tego zapewniam Was, że nikoż z nas na nich nie brakowało.

W wolnym czasie chodziłam z kolegami na różne koncerty i pokazy. Warto zaznaczyć, że w War-

găsești mereu evenimente și concerte gratuite la Academia de Muzică, festivaluri de jazz în aer liber sau pur și simplu un concert într-un pub.

Poate aveți impresia că exagerez, dar experiența mea a fost perfectă. Iar dacă nu mă credeți, vă invit să învățați limba polonă și să mergeți și voi la aceste cursuri. Nivelul de cunoaștere a limbii va crește simțitor, starea voastră de spirit va fi mereu pozitivă, veți lega prietenii și veți avea mult mai multe motive să zâmbiți.

Anamaria Radu

dr. Anamaria Radu – născută în 1985, lector de limba română pentru străini la Departamentul de limbă, cultură și civilizație românească în cadrul Facultății de Litere a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Din 2016 studiază limba polonă în cadrul lectoratului de limba polonă la aceeași universitate.

NA POLSKICH ŚCIEŻKACH CZASU

**Bohaterowie nie umierają nigdy,
General Henri Cihoski
– bohater Wielkiej Rumunii**

*Rzecz to piękna zaprawdę,
gdy krocząc w szeregu
Ginie człowiek odważny,
walcząc w obronie ojczyzny
Tyrtajos*

Niedaleko ulicy Polskiej, na skrzyżowaniu wielkiego bulwaru Dacia z Placem Hiszpanii, strzeżonym przez popiersie wielkiego hiszpańskiego pi-

szawie zawsze można znaleźć jakieś bezpłatne imprezy, koncerty w Akademii Muzycznej, festiwale jazzowe na wolnym powietrzu lub po prostu jakiś koncert w pubie.

Być może macie wrażenie, że przesadzam, ale to, co przeżyłam było naprawdę idealne. Jeśli mi nie wierzycie, to zachęcam Was do nauki języka polskiego i do wyjazdu na te kursy. Wasz poziom znajomości języka widocznie się poprawi, będziecie cały czas w dobrym humorze, nawiązecie przyjaźnie i będziecie mieli o wiele więcej powodów do uśmiechu.

**Tłum. Anamaria Radu
i Małgorzata Tomasziewicz**

dr Anamaria Radu – ur. w 1985 roku, lektorka języka rumuńskiego dla obcokrajowców w Departamencie języka, kultury i historii rumuńskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Babeș-Bolyai w Klużu. Od 2016 roku uczy się języka polskiego w ramach lectoratu na tymże uniwersytecie.

PE CĂRĂRI POLONEZE ALE TIMPULUI

**Eroii nu mor niciodată.
Generalul Henri Cihoski
– erou al României Mari**

*Frumos e când,
pășind rânduri, rânduri
Moare cel curajos,
luptând pentru patrie
Tirtaios*

În apropiere de strada Polonă, la intersecția marelui bulevard Dacia cu Piața Spaniei străjuită de bustul marelui scriitor spaniol Miguel de Cervantes

sarza Miguela Cervantesa, znajduje się wyjątkowy dom, całkowicie porośnięty zielonym bluszczem. Na ścianie przy drzwiach wejściowych, biała tablica pamiątkowa przypomina przechodniom, że mieszkał tutaj generał Henri Cihoski – bohater Wielkiego Zjednoczenia.

se află o casă deosebită. O casă îmbrăcată într-o haină verde de iederă. Jos, pe peretele de lângă ușa de intrare, o tăbliță albă reamintește trecătorilor că aici a locuit generalul Henri Cihoski – erou al Marii Uniri.

Fot. Danuta Roman

*Tablica pamiątkowa (dom gen. Henriego Cihoskiego)
Placa memorială (casa gen. Henri Cihoski)*

Życie i śmierć tego wielkiego rumuńskiego generała polskiego pochodzenia pokazuje po raz kolejny, że ludzie definiują swoje człowieczeństwo tylko w relacjach z bliźnimi, we wspólnocie. Bo ojczyzna, naród, rodzina mają egzystencjalne pochodzenie. Są to naturalne wspólnoty, organicznie połączone ze sobą. Wobec tych wspólnot, wobec ojczyzny, narodu, rodziny człowiek ma obowiązek do spełnienia. Tym obowiązkiem jest miłość. Miłość do ojczyzny towarzyszyła generałowi Wojska Rumuńskiego – Henriemu Cihoskiemu przez całe życie. Wielką osobowość i wyjątkowe losy tego bohatera Wielkiego Zjednoczenia, który przyczynił się do połączenia rumuńskich ziem, całkowicie oddają słowa greckiego poety Tyrtajosa: „Miłość do ojczyzny miarą wartości człowieka”.

Henri Cihoski urodził się w ciepły październikowy dzień 1871 r., w pewnym uroczym mieście w Mołdawii końca XIX w. Pochodził z rodziny polskich patriotów z powstańczymi tradycjami, walczących o wolność swojej ojczyzny, po upadku powstania styczniowego szukających schronienia w Rumunii, która, jak pisał wielki rumuński historyk

Viața și moartea acestui mare general român, de origine poloneză ne arată încă o dată că omul își definește umanitatea doar între oameni, doar ca om al cetății, pentru că patria, poporul, familia au origini existențiale. Sunt comunități naturale, legate organic între ele. Față de aceste comunități, față de patrie, de popor, de familie, omul are o datorie. Această datorie este iubirea. Iubirea de patrie l-a însoțit de-a lungul vieții pe Henri Cihoski – general al Armatei Române. Marea personalitate și viața de excepție a acestui erou al Marii Uniri, care și-a adus aportul la reîntregirea hotarelor pământului românesc pot fi pe deplin înțelese plecând de la vorbele cunoscutului poet grec Tirtaios: „Dragostea pentru patrie dă măsura valorii omului”.

Henri Cihoski s-a născut într-o zi caldă de octombrie a anului 1871, într-un frumos oraș al ținutului Moldovei de sfârșit de secol XIX. Provenea dintr-o familie de patrioți polonezi cu tradiții revoluționare, luptători pentru libertatea patriei lor și care, după înfrângerea insurecției poloneze din 1863 s-au refugiat pe pământul românesc. Aceasta, așa cum spunea marele istoric român și prieten al poporului

i przyjaciel polskiego narodu, Nicolae Iorga, otworzyła im szeroko bramę braterstwa i gościnności.

Mały Henri otrzymał wyjątkowe wychowanie w rodzinie. Honor wojskowy był w niej wysoko ceniony. Ojciec, Aleksander Cichoski, był prawdziwym bohaterem w oczach syna. Miał wojskowe i techniczne przygotowanie. Ukończył studia politechniczne w Warszawie, posiadał majątek i mógłby żyć spokojnie i wygodnie. Wolał jednak walczyć o wolność ojczyzny. Za udział w powstaniu styczniowym przeciwko rosyjskiemu zaborcy został aresztowany i zesłany na mroźną Syberię, gdzie swoje życie zakończyło wielu polskich patriotów. Był człowiekiem odważnym i nieustrasconym. Ze swoim towarzyszem broni – inżynierem Puklińskim – uciekli z niewoli i udało im się dotrzeć na rumuńską ziemię. Dostąpili tu szacunku przyjęcia przez samego księcia Aleksandru Ioana Cuzę, który sympatyzował z polskim ruchem narodowowyzwoleńczym, wspierał i promował wielu polskich emigrantów. Dzięki swojemu technicznemu wykształceniu i zaletom charakteru został przez księcia Cuzę mianowany inżynierem topografem. W dowód uznania otrzymał medalion z podobizną księcia, z którym nigdy się nie rozstawał. Wychował swoje dzieci w poczuciu obowiązku wobec kraju, który został jego drugą ojczyzną. Był dla nich wzorem. Henri podobny był do swojego ojca i z wyglądu i ze sposobu myślenia: postać otwarta, zrównoważona, poważna, wysokie czoło, ładne regularne rysy, umysł logiczny, dobrze zorganizowany. Odziedziczył po ojcu także zamiłowania techniczne, zostając artylerzystą i saperem.

Aleksander Cichoski z synami (Henri – trzeci z lewej)

Alexandru Cihoski împreună cu fiii

(Henri – al treilea din stânga)

Źródło | Sursa: Arhiva familiei Cihoski
Archiwum rodziny Cihoskich

polonez, Nicolae Iorga, le-a deschis larg poarta frăției și ospitalității.

Micul Henri a avut parte de o educație deosebită în familie. Aici onoarea de militar era pusă la loc de cinste. Tatăl său, Aleksander Cichoski, a fost un adevărat erou în ochii băiatului. A avut atât pregătire militară, cât și tehnică. Absolviseră studii politehnice la Varșovia, avea avere și ar fi putut trăi liniștit și în confort, dar a preferat să lupte pentru libertatea patriei sale. A participat la insurecția din 1863, luptând împotriva imperiului rus. A fost arestat și trimis în Siberia înghețată, unde și-au găsit sfârșitul mulți patrioți polonezi. Fiind un om de mare curaj și tenacitate a evadat și împreună cu un alt tovarăș de arme, inginerul Puklinski, au reușit să ajungă pe pământ românesc. Aici au avut marea cinste de a fi primiți și găzduiți de însuși domnitorul Alexandru Ioan Cuza, care simpatiza mișcarea națională poloneză și a susținut și promovat mulți refugiați polonezi. Unul dintre ei a fost Aleksander Cihoski. Datorită pregătirii sale tehnice, dar și calităților personale, el a fost numit de Cuza inginer hotarnic. A primit, ca semn de prețuire, un medalion cu chipul domnitorului de care nu s-a despărțit toată viața. Și-a educat copiii în spiritul datoriei față de țara care le-a devenit patrie, fiind un model pentru ei. Henri a semănat atât fizic, cât și în gândire cu tatăl său. O figură deschisă, echilibrată, de mare seriozitate cu fruntea înaltă, având trăsături frumoase, armonioase, o minte logică și bine organizată. A moștenit și calitățile tehnice, devenind militar de artilerie, în arma geniu.

Eugenia, mama lui Henri, era o femeie frumoasă, cu o educație deosebită. Provenea dintr-o familie de revoluționari și patrioți polonezi: Andrei Dobjanski și Cornelia Chmielewski stabiliți după înfrângerea insurecției din 1830 în frumoasa și primitoarea Moldova, la Mihăileni, unde în 1866 s-a înființat prima bibliotecă polonă (Czytelnia Polska) de pe teritoriul României.

Fratele mamei – Corneliu Dobjanski va fi un exemplu viu pentru micul Henri. Luptase în armata lui Garibaldi pentru libertatea și unitatea Italiei, iar mai apoi în 1863 pentru cauza patriei sale, Polonia. După refugiul în Moldova a luptat pentru cauza română în războiul pentru independență din 1877. L-a cunoscut personal pe „Luceafărul poeziei românești”, Mihai Eminescu. Marele poet român a locuit un timp într-una din casele familiei Dobjanski din Botoșani. Tradiția familiei poloneze Dobjanski în cariera armelor va continua și cu alți reprezentanți de seamă. Un exemplu este viața și activitatea colonelului de cavalerie Hanibal Orațiu Dobjanski născut la Botoșani. Acesta a fost fiul colonelului Raul

Matka Henriego, Eugenia Cichoski, była piękną kobietą, gruntownie wykształconą. Pochodziła, tak jak jej mąż, z rodziny polskich patriotów i uczestników powstań narodowych (Andrzej Dobjanski i Kornelia Chmielewska), którzy osiedlili się po upadku powstania listopadowego w Mołdawii w miejscowości Mihăileni, gdzie w 1866 r. została założona pierwsza Czytelnia Polska na rumuńskiej ziemi.

Brat matki, Korneliusz Dobjanski będzie żywym przykładem bohaterstwa dla małego Henriego. Walczył w armii Garibaldiego o wolność i jedność Włoch, następnie w 1863 r. o sprawę ojczyzny – dla Polski. Po ucieczce do Mołdawii walczył natomiast o sprawę rumuńską w Wojnie o Niepodległość z 1877 r. Znał osobiście „Gwiazdę wieczorną” rumuńskiej poezji – Mihaia Eminescu. Wielki rumuński poeta mieszkał przez jakiś czas w Botoszanach, w jednym z domów rodziny Dobjanskich. Wojskowe tradycje kontynuowali także inni przedstawiciele tej znanej polskiej rodziny. Dowodem na to jest życie i kariera pułkownika kawalerii Hanibala Orațiu Dobjanskiego, urodzonego w Botoszanach. Był synem pułkownika Raula Dobjanskiego i siostrzeńcem Korneliusza Dobjanskiego. Walczył podczas I i II wojny światowej. Ze względu na swoje zasługi został mianowany prefektem województwa Bielle, w odzyskanej Besarabii. Był także burmistrzem Kiszyniowa w latach 1941-1944. W Botoszanach mieszkał także Hipolit Dobjanski, który zorganizował i prowadził urząd pocztowy w mieście. Był dobrym organizatorem i zapalonym kolekcjonerem znaczków. Pasję tę dzielił ze swoim przyjacielem – Theodorem Pisockim, z którego rodziny pochodził pułkownik Mikołaj Pisocki – adiutant księcia Alexandru Ioana Cuzy. Spokrewniony z rodziną Dobjanskich był także wielki rumuński inżynier, Anghel Saligny. Jego matka nazywała się Maria Zarska Dobjanska.

Z marszałkiem Francji Josephem Joffre (trzeci oficer z lewej)

Cu mareșalul Franței Joseph Joffre (al treilea ofițer din stânga)

Źródło | Sursa: Arhiva familiei Cihoski
Archiwum rodziny Cihoskich

Dobjanski (1891-1938) și nepot de soră a lui Corneliu Dobjanski. A luptat în Primul și în Al Doilea Război Mondial. Datorită meritelor sale a fost numit prefect la Bălți în Basarabia reîntregită. A fost și primar al Chișinăului în perioada 1941-1944. Tot la Botoșani a trăit și Hipolit Dobjanski, cel care a organizat și condus serviciul de poștă din oraș. A fost un bun organizator și un colecționar pasionat de timbre. Această pasiune o împărtășea cu prietenul său, Theodor PISOȚCHI, din a cărui familie provenea și colonelul Nicolae PISOȚCHI – aghiotantul domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Înrudit cu familia Dobjanski a fost și marele inginer român, Anghel Saligny, a cărui mamă s-a numit Maria Zarska Dobjanski.

Henri a fost al treilea copil al familiei Cihoski, familie în care s-au format personalități remarcabile ale societății românești. Un frate – Alexandru Cihoski a fost general de cavalerie, altul, Constantin, a ajuns președintele Curții de Conturi, iar un alt frate, Stanislav, a fost avocat, membru al Parlamentului, profesor universitar și rector al Academiei Comerciale (fondată în 1913).

România a devenit a doua patrie a familiei Cihoski care a transmis copiilor idealurile luptei pentru libertate, cultul onoarei și sentimentul datoriei față de patrie. Micul Henri s-a născut pe pământ românesc, iar valorile primite în familie le-a dăruit noii patrii care le-a oferit adăpost în acele timpuri grele pentru poporul polonez. De aici vocația datoriei față de poporul român. Astfel în mod simbolic, așa cum tatăl și-a adus aportul la Mica Unire din 1859 și fiul a ales să meargă pe urmele lui, luptând sub tricolorul românesc pentru Marea Unire din 1918.

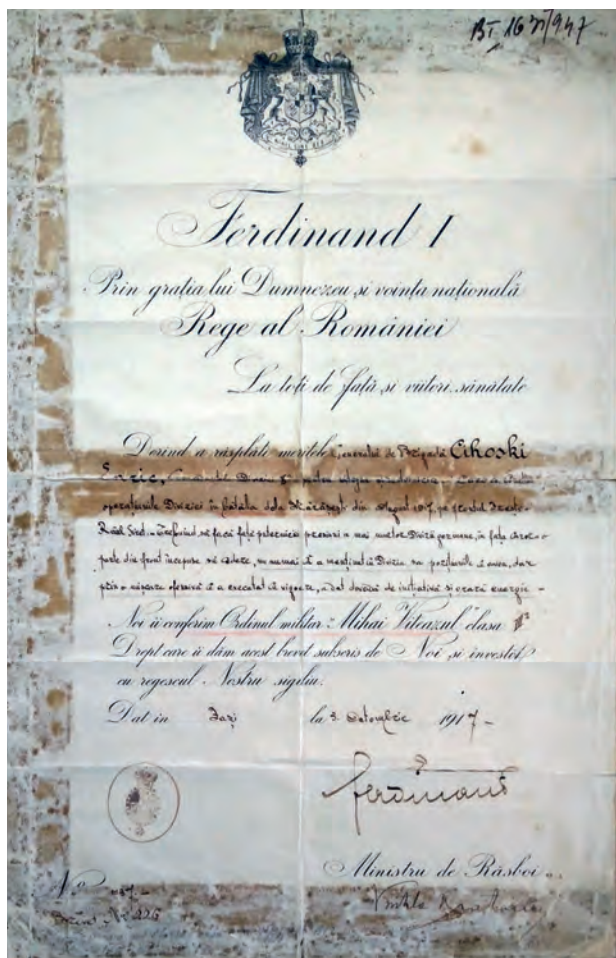

*Muzeul Național Militar – tunica cu urma glonțului care l-a rănit pe gen. Cihoski
Wojskowe Muzeum Narodowe – bluza ze śladem po kuli, która zraniła gen. Cihoskiego*

Fot. Danuta Roman

Henri był trzecim dzieckim w rodzinie Cichoskich, w której wychowały się wyjątkowe osobowości zasłużone dla społeczeństwa rumuńskiego. Jeden z braci – Aleksander został generałem kawalerii, drugi – Constantin – był prezesem Sądu Obrachunkowego, a Stanislas był adwokatem, członkiem Parlamentu, profesorem uniwersytetu bukareszteńskiego i rektorem Akademii Handlowej w Bukareszcie, założonej w 1913 r.

Rumunia stała się drugą ojczyzną dla rodziny Cichoskich, która przekazała dzieciom ideały walki o wolność, kult honoru i poczucie obowiązku wobec ojczyzny. Henri urodził się na rumuńskiej ziemi i wartości przekazywane przez rodzinę podarował nowej ojczyźnie, która dała im schronienie w tych trudnych czasach dla narodu polskiego. Stąd poczucie obowiązku wobec narodu rumuńskiego. Znaczące jest więc to, że tak jak ojciec wniósł swój wkład w Małe Zjednoczenie z 1859 r., także syn, idąc w jego ślady, walczył pod rumuńskim sztandarem za sprawę Wielkiego Zjednoczenia z 1918 r.

**Akty nadania Orderu Michała Walecznego i Orderu Odrodzenia Polski
Act de acordare a Ordinului „Mihai Viteazul” și a Ordinului „Renașterea Poloniei”
Źródło | Sursa: Arhiva familiei Cihoski | Archiwum rodziny Cichoskich**

Henri a fost copilul a două culturi, lucru ce l-a îmbogățit sufletește și l-a format ca personalitate. A considerat România ca fiind patria lui, dar nu a uitat niciodată de țara strămoșilor săi. A cunoscut și istoria Poloniei și a României. Povestirile tatălui și unchilor săi, ofițeri polonezi, participanți la marile insurecții ale poporului polonez, i-au însoțit copilăria. L-au impresionat marile personalități ale istoriei poporului român în lupta sa pentru libertate. A cunoscut și admirat atât personalitatea marelui general polonez Tadeusz Kościuszko, cât și măreția domnitorului Ștefan cel Mare. Copilăria lui a stat sub puternica personalitate a tatălui. De aici pasiunea pentru uniforme și tradiții militare astfel că atât Henri, cât și fratele lui mai mare Alexandru vor urma o carieră militară.

Henri era un copil robust, plin de viață. De mic avea o seriozitate și un spirit organizatoric pe care îl impunea în fața tovarășilor de joacă. Copiii îl alegeau comandant în jocurile de-a soldații de pe malul înșorit al râului Bârlad. Orașul în care s-a născut – Tecuci era la sfârșitul secolului al XIX-lea un puternic centru comercial și militar românesc. În centrul lui se găsea o frumoasă grădină publică cu pavilion. Aici conform obiceiurilor vremii, cânta în fiecare duminică fanfara militară, în timp ce copiii priveau fascinați uniforme militare.

Henri był dzieckiem dwóch kultur, co wzbogaciło jego duszę i ukształtowało jego osobowość. Uważał Rumunię za własną ojczyznę, ale nie zapominał nigdy o kraju swoich przodków. Znał zarówno historię Rumunii, jak i Polski. Historie opowiadane przez ojca i wujków – polskich oficerów, uczestniczących w powstaniach narodowyzwoleniczych, towarzyszyły mu w dzieciństwie. Był pod wrażeniem wielkich historycznych postaci rumuńskiego narodu. Podziwiał zarówno osobowość wybitnego polskiego generała Tadeusza Kościuszki, jak i wielkość mołdawskiego hospodara Stefana Wielkiego. Wychował się pod wpływem silnej osobowości swojego ojca. Stąd pasja do munduru i tradycji wojskowych oraz kariera wojskowa zarówno Henriego, jak i jego brata Aleksandra.

Henri był dzieckiem krzepkim, pełnym życia. Od małego wyróżniała go powaga i zmysł organizacyjny, czym imponował towarzyszom zabaw. Równieśnicy wybierali go na przywódcę, kiedy bawili się w żołnierzy na słonecznym brzegu rzeki Bârlad. Tecuci – gdzie się urodził, było pod koniec XIX w. ważnym rumuńskim centrum handlowym i wojskowym. W centrum miasta, w pięknym publicznym parku z pawilonem, zgodnie ze zwyczajami epoki, w każdą niedzielę grała wojskowa orkiestra, a dzieci zafascynowane przyglądały się wojskowym mundurom.

Rodzice małego Henriego bardzo dbali o wychowanie swoich dzieci. Matematyka, historia i geografia były ulubionymi przedmiotami Henriego. Miał uporządkowany charakter i zamiłowanie do logicznego myślenia. Pomogło mu to w jego błyskotliwej karierze oficera artylerii i wojsk saperskich. Ukończył Wyższą Szkołę Wojenną w Bukareszcie – najwyższą szkołę wojskową w Rumunii. Miał wielkie poczucie obowiązku i wyjątkowe cechy charakteru dla kariery wojskowej.

Po przystąpieniu Rumunii do wojny w sierpniu 1916 r. Henri Cihoski brał udział w walkach przeciwko wojskom niemieckim. Został ciężko ranny, ale wrócił na front do swoich żołnierzy. Wyróżnił się w walkach pod Mărășești, gdzie wojska niemieckie zostały zatrzymane dzięki bohaterstwu rumuńskich żołnierzy. Nazwisko generała Henriego Cihoskiego, obok nazwisk innych bohaterów, wyryte jest w Mauzoleum Rumuńskich Bohaterów Narodowych w Mărășești, a jego popiersie z brązu znajduje się w pobliskiej Alei Bohaterów.

Za swoje cechy i odwagę generał Henri Cihoski został odznaczony wysokimi orderami i medalami

Părinții micului Henri s-au ocupat mult de educația copiilor. Matematica, istoria și geografia au fost materiile preferate ale lui Henri. Avea un spirit ordonat și logică în gândire. Acest lucru l-a ajutat în strălucita sa carieră militară de ofițer de artilerie și geniu. A absolvit Școala Superioară de Război din București – cea mai înaltă școală militară din România. Avea un înalt simț al datoriei și calități deosebite pentru cariera armelor. După intrarea României în război, în luna august 1916 a participat la lupte împotriva armatelor germane. A fost rănit grav, dar s-a întors pe front în mijlocul soldaților săi. S-a distins în luptele de la Mărășești, unde armatele germane au fost oprite de eroismul ostașilor români. Alături de numele altor eroi, numele său este înscris pe Monumentul Eroilor Neamului Românesc de la Mărășești, iar bustul său de bronz se află pe Aleea Eroilor din apropiere.

Pentru calitățile și vitejia sa, generalul Henri Cihoski a fost decorat cu înalte distincții militare românești și străine. A primit Ordinul „Mihai Viteazul” – cea mai înaltă distincție militară acordată de către

Fot. Daniela Roman

*Trzy generacje Cihoskich
– z wnuczką Magdaleną i prawnikiem Tudorem
Trei generații Cihoski
– cu nepoata Magdalena și strănepotul Tudor*

rumuńskimi oraz zagranicznymi. Otrzymał Order Michała Walecznego – najwyższe wojskowe odznaczenie przyznawane przez króla Ferdynanda – Zjednoczyciela Narodu w uznaniu zasług tych, którzy walczyli dla Wielkiej Rumunii. Otrzymał także najwyższe odznaczenie od państwa francuskiego – Order Legii Honorowej. Wielką radością dla generała było przyznanie w 1928 r. wysokiego odznaczenia ze strony państwa polskiego – Orderu Odrodzenia Polski. Po wojnie brał udział w konsolidacji państwa rumuńskiego w zjednoczonej z krajem Besarabii. Jako ekspert wojskowy był członkiem rumuńskiej delegacji podczas konferencji pokojowej w Paryżu. Miał tam okazję spotkać się ze swoim wielkim rodakiem – Ignacym Paderewskim.

Zawsze troszczył się o los kraju. Uznawany był za jednego z najzdolniejszych dowódców Armii Rumuńskiej. Powołany został przez księcia Mikołaja na ministra obrony w rządzie wybitnego rumuńskiego polityka Iuliu Maniu w latach 1928-1930. Jako minister zajmował się reorganizacją armii i bezpieczeństwem rumuńskiej granicy państwowej. Jego nazwisko związane jest także z budową pięknego, imponującego pomnika „Lew” w pobliżu Pałacu Cotroceni w Bukareszcie. Pomnik został wzniesiony ku czci i pamięci bohaterów wojsk saperskich. Był senatorem w Parlamencie Rumunii. Po 1943 r., w tych trudnych chwilach dla kraju, został mianowany członkiem Najwyższej Rady Obrony.

Ten wielki generał Armii Rumuńskiej w tragicznych okolicznościach zakończył życie w więzieniu w Syhocie, miejscu zagłady przedwojennych rumuńskich elit politycznych i intelektualnych. Jego wnuczka, Magdalena, pamięta do dziś wspomnienia swojej matki, Henriette Cihoski, związane z aresztowaniem dziadka w majową noc 1950 r. przez komunistyczne władze. Osłabiony i chory, mając 79 lat, weteran, bohater walk o zjednoczenie narodu pod Mărășești, zmarł kilka dni po aresztowaniu, z powodu strasznych warunków panujących w więzieniu, nie rozumiejąc, dlaczego został uwięziony. On, który walczył dla swojego narodu o Wielkie Zjednoczenie. Na tej Golgocie rumuńskich elit zginęli także inni wybitni przedstawiciele rumuńskiego społeczeństwa. Unicestwione zostały wielkie moralne autorytety Rumunii jak: Iuliu Maniu, Gheorghe Brătianu, Anton Durcovici czy Iuliu Hossu – biskup grekokatolicki, przy grobie którego modlił się polski papież Jan Paweł II w 1999 r. na cmentarzu katolickim Bellu – prawdziwym ogrodzie polskiej pamięci.

Jednak generał Henri Cihoski – bohater Wielkiego Zjednoczenia nie umarł, ponieważ bohaterowie

regele Ferdinand – Întregitorul de Neam, ca o recunoaștere a meritelor pentru cei care au luptat pentru România Mare. A primit și cea mai înaltă distincție militară și civilă a statului francez – Cavalier al Legiunii de Onoare. O mare bucurie a fost pentru general și primirea înaltei distincții a statului polonez Ordinelui „Renașterea Poloniei”. După război a participat la consolidarea statului român în Basarabia reunită cu țara. A făcut parte din delegația română care a participat la tratativele de pace de la Paris în calitate de expert militar. Acolo a avut ocazia să se întâlnească și cu marele său compatriot – Ignacy Paderewski.

L-a preocupat mereu soarta țării și a fost considerat unul dintre cei mai destoinici comandanți militari ai Armatei Române. A fost numit de prințul Nicolae ministru de Război în guvernul marelui om politic Iuliu Maniu în perioada 1928-1930. În această calitate s-a preocupat de reorganizarea armatei și de securitatea granițelor statului român. Numele lui este legat și de construirea frumosului și impresionantului monument „Leul” din apropierea Palatului Cotroceni din București. Monumentul a fost înălțat în cinstea și memoria eroilor militari din arma de geniu. A fost senator de drept în Parlamentul României. După 1943, în acele clipe grele pentru țară a fost numit membru al Consiliului Suprem de Apărare al Țării.

Acest mare general al Armatei Române avut un sfârșit tragic de martir la închisoarea Sighet, acest loc de exterminare a elitelor interbelice românești, politice și intelectuale. Nepoata sa, Magdalena, își aduce și acum aminte de relatările mamei sale, Henriette Cihoski, privind arestarea, într-o noapte a anului 1950, de către autoritățile comuniste a bunicului său. Slăbit și bolnav, în vârstă de 79 de ani, bătrânul veteran, erou al luptelor de la Mărășești pentru reîntregirea neamului, s-a stins din viață la câteva zile de la arestare, datorită condițiilor îngrozitoare de detenție, neînțelegând de ce a fost întemnițat, el, care luptase pentru poporul său, pentru Marea Unire. În această adevărată Golgotă a elitei românești au pierit și alți reprezentanți de seamă ai societății românești. Au fost exterminate mari valori morale ale României ca: Iuliu Maniu, Gheorghe I. Brătianu, Anton Durcovici sau Iuliu Hossu – episcopul greco-catolic la mormântul căruia s-a rugat papa Ioan Paul al II-lea în mai 1999 la Cimitirul Bellu Catholic din București – adevărată grădină a memoriei poloneze.

Cu toate acestea generalul Henri Cihoski – eroul Marii Uniri nu a murit, pentru că eroii nu mor

nigdy nie umierają. Ilekroć o nich przypominamy, za każdym razem, kiedy czcimy ich pamięć, wracają między nas. To ludzie ideałów, prawdziwe wzory do naśladowania, których społeczeństwo tak bardzo potrzebuje. Poprzez swoje życie i śmierć, generał Henri Cihoski – bohater Wielkiej Rumunii, walczący, podobnie jak jego polscy przodkowie za ideały, za wolność i sprawiedliwość, zyskał nieśmiertelność.

Danuta Roman

niciodată. De câte ori îi pomenim, de câte ori le cinstim memoria ei se reîntorc printre noi. Ei sunt acei oameni ai idealului, adevărate modele sociale de care oamenii au atâta nevoie. Prin viața și moartea sa, generalul Henri Cihoski erou al României Mari, luptător ca și strămoșii săi polonezi în slujba idealurilor de libertate și dreptate a intrat în nemurire.

PATRONI

PATRONII

STANISŁAW MONIUSZKO

W maju 2019 r. przypada 200. rocznica urodzin Stanisława Moniuszki. Senat Rzeczypospolitej Polskiej ustanowił ten rok Rokiem Stanisława Moniuszki, „by oddać hołd temu wybitnemu artyście, który swoje życie i twórczość poświęcił krzewieniu polskiej muzyki – stawiając go za wzór patriotyzmu”.

Jak podkreślono w uchwale, ogłoszenie roku 2019 Rokiem Stanisława Moniuszki „nie tylko pozwoli przybliżyć życie i bogatą twórczość wybitnego kompozytora, ale także zwróci uwagę Polaków na postawy patriotyczne wśród artystów oraz potrzebę tworzenia sztuki czerpiącej inspirację z polskiej kultury”.

Urodził się 5 maja 1819 r. w Ubielu koło Mińska. Wychowywał się w polskiej rodzinie szlacheckiej. Następnie rodzina przeprowadziła się do Warszawy, gdzie muzyczną naukę pobierał u Augusta Freyera. W 1837 r. Moniuszko wyjechał do Berlina, by kształcić się u Carla Friedricha Rungenhagena. W 1840 r. zamieszkał w Wilnie, gdzie pracował jako organista, a także komponował i organizował życie muzyczne w mieście. Wtedy też poznał Aleksandrę Mullerównę, z którą wziął ślub. Miał z nią dziesięcioro dzieci.

W 1858 r. wybrał się w podróż po Europie, w czasie której zapoznał się z repertuarem obcych oper, głównie niemieckiej. Poznał wielu kompozytorów, m.in. Smetanę, Rossiniego, Liszta. Powrócił do kraju w 1858 r. i na stałe osiadł w Warszawie. Objął tu stanowisko kapelmistrza opery, a potem również nauczyciela harmonii, w powstającym właśnie Instytucie Muzycznym.

Do historii przeszedł jako ojciec polskiej opery narodowej. Tworzył ku pokrzepieniu serc zniewolonych przez zaborców Polaków. W latach po-

În luna mai 2019 vom aniversa 200 de ani de la nașterea lui Stanisław Moniuszko. Senatul Republicii Polone a declarat acest an ca fiind Anul lui Stanisław Moniuszko, pentru „a aduce un omagiu acestui remarcabil artist care și-a dedicat viața și opera pentru a propaga muzica poloneză – prezentându-l ca un exemplu de patriotism”.

Așa cum s-a subliniat în hotărâre, declararea anului 2019 ca fiind Anul lui Stanisław Moniuszko, „nu numai că va permite cunoașterea vieții și a operei bogate a remarcabilului compozitor, dar va atrage atenția polonezilor asupra atitudinilor patriotice printre artiști, precum și necesitatea creării unei arte inspirate din cultura poloneză”.

S-a născut pe 5 mai 1819 la Ubiel, lângă Minsk. A fost crescut într-o familie nobiliară poloneză. Familia s-a mutat la Varșovia, unde educația muzicală a primit-o de la August Freyer. În anul 1837 Moniuszko a plecat la Berlin ca să studieze cu Carl Friedrich Rungenhagen. În anul 1840 s-a stabilit la Vilnius, unde a lucrat ca organist, dar mai compunea și organiza viața muzicală în oraș. Atunci a cunoscut-o pe Aleksandra Mullerówna, cu care s-a căsătorit. A avut cu ea zece copii.

În anul 1858 a plecat într-o călătorie prin Europa în timpul căreia a cunoscut repertoriul operelor străine, mai ales al celor germane. A cunoscut mulți compozitori, printre alții pe Smetana, Rossini, Liszt. S-a întors în țară în 1858 și s-a stabilit la Varșovia. A ocupat aici postul de capelmaistru al operei, iar mai târziu, de profesor de armonie la nou înființatul Institut de Muzică.

A rămas pentru posteritate ca părinte al operei naționale poloneze. A creat pentru întărirea inimilor polonezilor ocupați de cotropitori. În anii de dinain-

przedzających wybuch powstania styczniowego i bezpośrednio po nim, mimo trudnych warunków społecznych i politycznych, stworzył swoje najsłynniejsze dzieła – opery „Halkę” i „Straszny dwór”.

Inspirację dla muzyki Moniuszki stanowiła kultura ludowa. „Geniusz kompozytora polegał na umiejętności połączenia polskiego folkloru z elementami opery europejskiej (włoskiej, francuskiej i niemieckiej). Istotną rolę w operach Moniuszki odgrywają chóry, np. górali oraz elementy polskich tańców narodowych. Wprowadzenie libretta w języku polskim i rodzimej tematyki pozwalało przybliżyć i lepiej zrozumieć sztukę operową” – podkreślono w uchwale.

Jednym z najlepiej znanych zbiorów jego niewielkich utworów jest cykl dwunastu „Śpiewników domowych”, zawierających pieśni do słów polskich poetów (m.in. Teofila Lenartowicza, Adama Mickiewicza, Wincentego Pola i in.). Dzięki niemu polskie pieśni pisane na różne okazje zaczęły rozbrzmiewać w polskich salonach, a następnie trafiły do chat wieśniaków.

Moniuszko pisał też muzykę religijną, pieśni i opracowania pieśni na organy, chcąc by muzyka i śpiew wykonywane w kościołach miały wyższy poziom, pogłębiając tym samym duchowe przeżycia wiernych.

„Stanisław Moniuszko to wielki kompozytor, bez jego geniuszu nie byłoby polskiej opery narodowej. Stawiamy go na piedestale pośród innych polskich kompozytorów narodowych, takich jak Fryderyk Chopin, Henryk Wieniawski, Ignacy Jan Paderewski oraz Karol Szymanowski” – czytamy w uchwale.

Moniuszko zmarł w Warszawie 4 czerwca 1872 r. na atak serca. Pochowany został na Cmentarzu Powązkowskim. Jego pogrzeb stał się manifestacją narodową.

Rok Moniuszki został ustanowiony nie tylko przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, ale także został ogłoszony przez UNESCO na wniosek Polski, Litwy i Białorusi.

Inauguracja Roku Moniuszki miała miejsce 5 stycznia w Operze Narodowej w Warszawie, wystawieniem „Halki”. Tego samego dnia Dworzec Centralny w Warszawie otrzymał imię Stanisława Moniuszki. Z tej okazji w całym kraju odbywają się koncerty, sympozja, festiwale i konkursy. Twórczości Stanisława Moniuszki będzie poświęcona tegoroczna edycja Festiwalu „Chopin i jego Europa”. Ponadto powołana została nowa inicjatywa kulturalna – Międzynarodowy Konkurs Muzyki Polskiej im.

tea izbucnirii insurecției din ianuarie și imediat după aceea, în ciuda condițiilor sociale și politice grele, a creat cele mai cunoscute lucrări ale sale – operele „Halka” și „Straszny dwór”.

Cultura națională a constituit izvorul de inspirație pentru muzica lui Moniuszko. „Geniul compozitorului se exprima prin îmbinarea folclorului polonez cu elemente ale operii europene (italienești, franceze și germane). Un rol esențial în operele lui Moniuszko îl joacă corurile, de ex. cel al muntenilor, precum și elemente din dansurile naționale. Introducerea libretului în limba polonă și a tematicii indigene a permis apropierea și o mai bună cunoaștere a muzicii de operă” – s-a subliniat în hotărâre.

Una din cele mai cunoscute colecții de mici compoziții este ciclul de douăsprezece „Caiete de cântece casnice” care cuprind cântări scrise pentru textele unor poeți polonezi (printre altele ale lui Teofil Lenartowicz, Adam Mickiewicz, Wincenty Pol și alții). Datorită lui, cântările poloneze scrise pentru diferite ocazii au început să răsune în saloanele poloneze, apoi au ajuns în casele țăranilor.

Moniuszko a compus și muzică religioasă, cântări și prelucrări pentru orgă, vrând ca muzica și cântul interpretate în biserici să aibă un nivel mai ridicat, adâncind prin aceasta trăirile spirituale ale credincioșilor.

„Stanisław Moniuszko, mare compozitor, fără geniul lui n-ar fi existat opera națională poloneză. Îl punem pe piedestal, alături de alți compozitori naționali polonezi, precum Fryderyk Chopin, Henryk Wieniawski, Ignacy Jan Paderewski și Karol Szymanowski” – citim în hotărâre.

Moniuszko a murit la Varșovia pe 4 iunie 1872, în urma unui infarct. A fost înmormântat la Cimitirul Powązki. În mormântarea lui a devenit manifestare națională.

Anul Moniuszko a fost declarat nu numai de către Seimul Republicii Polone, dar și de UNESCO, la solicitarea Poloniei, Lituaniei și Belarusului.

Inaugurarea Anului Moniuszko a avut loc pe 5 ianuarie la Opera Națională din Varșovia cu prezentarea operii „Halka”. În aceeași zi Gara Centrală din Varșovia a primit numele „Stanisław Moniuszko”. Cu această ocazie, în toată țara se organizează concerte, simpozioane, festivaluri și concursuri. Operei lui Stanisław Moniuszko îi va fi dedicată ediția de anul acesta a „Festivalului Chopin și Europa lui”. În afară de aceasta a apărut la Rzeszów, o nouă inițiativă culturală – Concursul Internațional de Muzică Poloneză „Stanisław Moniuszko” al că-

Stanisława Moniuszki w Rzeszowie, której celem jest popularyzacja polskiej muzyki na świecie oraz utrwalanie w świadomości odbiorców znaczenia zarówno twórczości Stanisława Moniuszki, jak i wielu wybitnych polskich kompozytorów z XIX i XX w. Pierwsza edycja konkursu odbędzie się w dniach 20-27 września tr.

Barbara Breabăn

ROCZNICE 2019

Rok Powstań Śląskich

„Powstania śląskie stanowią jedną z najpiękniejszych kart w dziejach narodu polskiego, są końcowym akordem procesu jednoczenia ziem polskich w okresie porozbiorowym” – głosi uchwała w sprawie ustanowienia 2019 r. Rokiem Powstań Śląskich. Posłowie podkreślili, że podejmując taką uchwałę, wyrażają wdzięczność za wkład pokoleń ludu śląskiego w walkę o niepodległość Rzeczypospolitej, a potem w jej odbudowę.

To determinacja i heroiczna walka powstańców sprawiły, że do odradzającej się II Rzeczypospolitej powróciła znaczna część Górnego Śląska. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości ważyły się losy jej granic, także granicy polsko-niemieckiej na spornym terytorium Górnego Śląska.

Po trzech zrywach z lat 1919, 1920 i 1921 Polska i Niemcy podpisały w Genewie konwencję (1922 r.). Na jej mocy Polska zyskała obszar powiększony o około jedną trzecią spornego terytorium, w tym znaczną część regionu przemysłowego. Posłowie zaznaczyli, że potencjał gospodarczy Górnego Śląska umożliwił m.in. budowę magistrali węglowej i ułatwił budowę Gdyni czy Centralnego Okręgu Przemysłowego.

28 czerwca 1919 r. doszło do podpisania przez Niemcy oraz państwa zwycięskiej koalicji Wersalskiego Traktatu Pokojowego. Niemcy utraciły wówczas na rzecz Polski Wielkopolskę i Pomorze Gdańskie. Gdańsk został wolnym miastem, a na terenie Górnego Śląska, Warmii i Mazur miały zostać przeprowadzone plebiscyty. Polacy nie byli zadowoleni z postanowień traktatu. Uważali, że Górny Śląsk powinien zostać przyłączony do Polski. Była to główna przyczyna wybuchu powstań śląskich.

I powstanie, pod wodzą Alfonsa Zgrzebnioka, wybuchło samorzutnie 16 sierpnia 1919 r. w związku

rui scop este popularizarea muzicii poloneze în lume, precum și memorarea în conștiința beneficiarilor a semnificației operei lui Stanisław Moniuszko și a altor remarcabili compozitori polonezi din secolul al XIX-lea și al XX-lea. Prima ediție a concursului va avea loc în zilele de 20-27 septembrie a.c.

ANIVERSĂRI 2019

Anul Insurecțiilor Sileziene

„Insurecțiile sileziene constituie una din cele mai frumoase cărți în istoria poporului polonez, sunt acordul final al procesului de reunificare a ținuturilor poloneze în perioada de după împărțire” – se spune în hotărârea privind declararea anului 2019 ca fiind Anul Insurecțiilor Sileziene. Deputații au subliniat că prin această hotărâre își exprimă recunoștința pentru aportul populației sileziene în lupta pentru independența Republicii Polone și apoi în reconstruirea ei.

Determinarea și lupta eroică a insurgenților au făcut ca la cea de-a II-a Republică Polonă care renaștea să se întoarcă o importantă parte a Sileziei Superioare. După recucerirea independenței de către Polonia se pune problema granițelor ei, deci și a graniței polono-germane pe controversatul teritoriul al Sileziei Superioare.

După trei încercări, în anii 1919, 1920 și 1921, Polonia și Germania au semnat la Geneva o convenție (în 1922). În baza ei Polonia a câștigat o suprafață mărită cu o treime din controversatul teritoriu, în care o mare parte a regiunii industriale. Deputații au subliniat că potențialul economic al Sileziei Superioare a permis, printre altele, construirea magistralei de cărbune și a înlesnit construirea orașului Gdynia și a Regiunii Centrale Industriale.

Pe 28 iunie 1919 s-a ajuns la semnarea de către nemți și de țările coaliției învingătoare, a Tratatului de Pace de la Versailles. Nemții au pierdut atunci în favoarea Poloniei regiunile: Marea Polonie și Pomerania de Gdańsk. Orașul Gdańsk a rămas oraș liber, iar pe teritoriul Sileziei Superioare, Varmiei și Mazuriei trebuiau realizate plebiscite. Polonezii n-au fost mulțumiți de hotărârea tratatului. Au considerat că Silezia Superioară trebuia să revină Poloniei. Aceasta a fost cauza principală a izbucnirii revoltelor sileziene.

Prima insurecție, sub conducerea lui Alfons Zgrzebnik, a izbucnit instantaneu pe 16 august 1919 în legă-

z aresztowaniem śląskich przywódców Polskiej Organizacji Wojskowej i niezadowoleniem ludności polskiej z terroru i represji niemieckich. Powstanie objęło głównie powiaty pszczyński i rybnicki oraz część okręgu przemysłowego. Powstanie zostało stłumione przez Niemców 26 sierpnia 1919 r. Rząd polski, który był zaangażowany militarnie w wojnę polsko-bolszewicką nie mógł wesprzeć powstania. Jedynym celem, jaki osiągnięto, było zmuszenie władz niemieckich do ogłoszenia amnestii, a na obszarze plebiscytowym wciąż panowały siejące terror bojówki.

II powstanie śląskie, pod wodzą Alfonsa Zgrzebnioka (19/20-25 sierpnia 1920 r.), wymierzone było w niemiecką dominację we władzach administracyjnych regionu i zapewnienie bezpieczeństwa ludności polskojęzycznej. Wybuchło po licznych aktach terroru ze strony niemieckiej. Powstanie objęło swym zasięgiem cały obszar okręgu przemysłowego oraz część powiatu rybnickiego.

III powstanie, pod wodzą Wojciecha Korfanteo (2/3 maja-5 lipca 1921 r.), miało na celu poprawę niekorzystnego dla Polaków wyniku plebiscytu na Górnym Śląsku. Na mocy postanowień traktatu wersalskiego decyzje, do którego państwa należeć będzie Górny Śląsk oddano w ręce ludności mającej się wypowiedzieć w 1921 r. W plebiscycie większość ludności wypowiedziała się za Niemcami (59,6%). III powstanie było największym zrywem powstańczym Ślązaków w XX w. W 1922 r. podpisano w Genewie konwencję w sprawie Śląska, według której obszar przyznany Polsce powiększony został do około 1/3 spornego terytorium. Konwencja była korzystna dla Polski ze względu na istniejące tam obiekty przemysłowe.

20 czerwca 1922 r. wojska polskie przekroczyły granicę i wkroczyły na Śląsk. Władze polskie objęły powiat katowicki. Pierwszym wojewodą śląskim został Józef Rymer. 16 lipca podpisano w Katowicach dokument upamiętniający przejęcie części Śląska przez Rzeczpospolitą Polską.

Obchody Roku Powstań Śląskich przybliżają Polakom prawdę o dzielnym ludzie śląskim, który pomimo wielowiekowej niewoli i rozłąki z Polską nie uległ pruskiej germanizacji, ale zachował swoją wiarę, kulturę, tradycje i przywiązanie do polskości. I powstanie śląskie historycznie było przegrane, jednak było też pierwszym zrywem rozpoczynającym drogę Śląska do odradzającego się państwa polskiego.

turą cu arestarea conducătorilor silezieni ai Organizației Militare Poloneze și nemulțumirea populației poloneze față de teroarea și represiunile germane. Revolta a cuprins, în general, raioanele Pszczyna și Rybnik, precum și o parte a zonei industriale. Insurecția a fost înăbușită de către nemți pe 26 august 1919. Guvernul Poloniei, care era angajat militar în războiul polono-bolșevic, n-a putut să sprijine insurecția. Singurul obiectiv care a fost realizat, a fost constrângerea autorităților germane pentru declararea amnestiei, dar în zona de plebiscit domneau în continuare plutoanele de atac care semănau teroarea.

Cea de a II-a insurecție, sub conducerea lui Alfons Zgrzebniok (19/20-25 august 1920), a fost îndreptată împotriva dominației germane în administrarea regiunii și asigurarea securității populației vorbitoare de limba polonă. A izbucnit după mai multe acte de teroare din partea germană. Insurecția a cuprins tot teritoriul regiunii industriale, precum și o parte din raionul Rybnik.

Cea de a III-a insurecție, sub conducerea lui Wojciech Korfanty (2/3 mai-5 iulie 1921), a avut ca scop îmbunătățirea rezultatului plebiscitului, nefavorabil pentru polonezii din Silezia Superioară. În baza hotărârilor tratatului de la Versailles, decizia privind cărui stat va aparține Silezia Superioară, au fost predate în mâinile populației, care trebuia să se pronunțe în anul 1921. În plebiscite majoritatea populației se pronunțase pentru nemți (59,6%). A III-a insurecție a fost cea mai mare mișcare insurrecțională a silezienilor în secolul al XX-lea. În anul 1922 s-a semnat la Geneva convenția privind Silezia, conform căreia teritoriul acordat Poloniei a fost mărit cu o treime din teritoriul controversat. Convenția a fost favorabilă pentru Polonia din cauza obiectivelor industriale care se găseau acolo.

Pe 20 iunie armata poloneză a trecut frontiera și a intrat în Silezia. Autoritățile poloneze au preluat raionul Katowice. Primul prefect silezian a fost numit Józef Rymer. Pe 16 iulie 1922 s-a semnat la Katowice documentul prin care se consfințea preluarea unei părți a Sileziei de către Republica Polonă.

Celebrarea Anului Insurecțiilor Sileziene va înprospăta în memoria polonezilor adevărul despre curajoasa populație sileziană care, în ciuda robiei de mai multe secole și a despărțirii de Polonia, nu s-a supus germanizării prusace, și-a păstrat credința, cultura, tradițiile și atașamentul față de polonitate. Deși prima revoltă sileziană din punct de vedere istoric a fost pierdută, a fost totuși prima mișcare care a deschis drumul Sileziei către statul polonez care renăștea.

KWIECIEŃ

04.01. – Czerniowce, TBPiCP: Edmund Hauswald sporządził „Wykaz składek na Dom Polski w Czerniowcach za czas od 1 stycznia do 31 marca 1904 r.” Łącznie 425,65 kor., a z pozostałością z funduszu budowy w 1903 r. – 799,09 kor.

04.02. – Czerniowce: Rezurekcja w rzymskokatolickim kościele parafialnym Podwyższenia Krzyża Świętego z bardzo licznym udziałem wiernych, w tym prezydenta kraju, wysokich urzędników autonomicznych i wojskowych.

04.02. – Czerniowce: Rezurekcja w ormiańskokatolickim kościele parafialnym z bardzo licznym udziałem wiernych.

04.03. – Czerniowce: Rezurekcja w kościele OO. Jezuitów z bardzo licznym udziałem wiernych, w tym deputacji oficerów 41 pułku piechoty i 22 pułku obrony terytorialnej oraz orkiestry 41 pułk piechoty. Oddział 22 pułku obrony terytorialnej tworzył ruchomy szpaler procesji. Po procesji odprawiono Mszę św.

04.03. – Czerniowce: Ukazał się 27. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim w Kronice wezwano rodaków z Bukowiny i Galicji do wspierania Czytelni Polskich w Suczawie i Waszkowcach. Tutaj także przedruk artykułu Bronisławy Włodkówny z „Przeglądu Pedagogicznego” pt. „Życie towarzyskie dzieci”. Do numeru dołączono 20. arkusz powieści J. I. Kraszewskiego „Bezimienna”.

04.04. – Suczawa: Przeżywszy lat 36, w trzynastym roku kapłaństwa zmarł Szczepan Aristages Wojsterowicz, ormiańskokatolicki proboszcz suczawski, brat Marii Wojsterowiczówny i Franciszki z Wojsterowiczów Kucharczykowej. Msza św. żałobna i złożenie zwłok ks. Wojsterowicza w grobowcu rodzinnym na miejscowym cmentarzu odbyło się w środę 6 kwietnia. Kondukt żałobny w towarzystwie kapłanów trzech obrządków katolickich poprowadził i mowę pogrzebową wygłosił ormiańskokatolicki proboszcz czerniowiecki ks. kan. Kajetan Kasproicz.

04.05. – Czerniowce: Doroczne zgromadzenie wielkiego wydziału Bukowińskiej Kasy Oszczędności przyznało zasiłki m.in.: Bursie Katolickiej im. Issakowicza, Siostrom Rodziny Maryi, Katolickie-

APRILIE

04.01. – Cernăuți, APAF și L: Edmund Hauswald a întocmit „Lista contribuțiilor pentru Casa Polonă din Cernăuți pentru perioada 1 ianuarie-31 martie 1904”. În total 425,65 coroane și cu restul fondului de construcție rămas din anul 1903 – 799,09 coroane.

04.02. – Cernăuți: A avut loc liturghia de înviere în biserica parohială „Înălțarea Sfintei Cruci” cu o participare foarte numeroasă a credincioșilor, inclusiv a președintelui țării și a înalților oficiali autonomi și militari.

04.02. – Cernăuți: Liturghia de înviere în biserica parohială armeano-catolică cu o participare foarte mare a credincioșilor.

04.03. – Cernăuți: Liturghia de înviere în biserica Fraților Iezuiți cu o participare numeroasă a credincioșilor, inclusiv reprezentanții ofițerilor regimentului 41 și al regimentului 22 de apărare teritorială, precum și a orchestrei regimentului 41 de infanterie. Detașamentul regimentului 22 de apărare teritorială a participat la procesiune. După procesiune a avut loc Sf. Liturghie.

04.03. – Cernăuți: A apărut nr. 27 al anului 22 al „Gazetei Polone”, iar în Cronică s-a publicat chemarea compatrioților din Bucovina și Galiția pentru sprijinirea Societății Polone de Lectură din Suceava și Vășcăuți. Tot aici a fost retipărit articolul Bronisławeii Włodkówna din publicația „Przegląd Pedagogiczny” cu titlul „Życie towarzyskie dzieci”. La acest număr a fost anexat capitoul 20 al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

04.04. – Suceava: În vârstă de 36 de ani a decedat pr. Szczepan Aristages Wojsterowicz după treisprezece ani de preoție, paroh armeano-catolic sucevean, fratele Mariei Wojsterowiczówna și al Franciszkăi Kucharczykowa născută Wojsterowiczówna. Sf. Liturghie de înmormântare și depunerea rămășițelor pr. Wojsterowicz în cavoul familiei din cimitirul din localitate a avut loc miercuri, 6 aprilie. Cortegiul funerar însoțit de preoți din trei rituri catolice a fost condus de parohul cernăuțean armeano-catolic pr. canonic Kajetan Kasproicz care a rostit și predica de înmormântare.

04.05. – Cernăuți: A avut loc adunarea anuală a comitetului mare al Casei Bucovinene de Economii la care s-au acordat ajutoare: Internatului Catolic „Isakowicz”, Surorilor Familiei Mariei, Societății

mu Towarzystwu Dobroczynności w Czerniowcach, sekcji dobroczynności TBPiCP, Stowarzyszeniu Rękodzielników Polskich „Gwiazda”, Stowarzyszeniu Katolickiemu „Przyjaźń”.

04.05. – Czerniowce: Walne zgromadzenie członków Klubu Maszynistów Kolejowych na Bukowinie, na którym starszemu komisarzowi machin Michałowi Warteresiewiczowi nadano tytuł honorowego członka. Do wydziału wybrano m.in.: Ignacego Iłowskiego – sekretarz, Karola Klinowskiego, Stanisława Ogonowskiego i Sabina Żurakowskiego.

04.<07. – Paryż: Na wniosek ministra spraw zagranicznych prezydent Francji odznaczył Henryka Sienkiewicza Orderem Kawalera Legii Honorowej.

04.07. – Czerniowce: Ukazał się 28. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. „Odezwa w sprawie Bursy Polskiej im. Adama Mickiewicza w Czerniowcach” i artykuł „Sprawa Domu Polskiego w Czerniowcach”.

04.09. – Czerniowce, lokal Czytelni Polskiej: Zebrani postanowili powołać Towarzystwo Bursy Polskiej im. Adama Mickiewicza na bazie statutu opracowanego przez komitet. Ponieważ natychmiast zgłosiło się 42 członków zwyczajnych i dwóch założycieli, polecono komitetowi zawiadomić władzę o wejściu w życie Towarzystwa i zwołać walne zgromadzenie celem rozpoczęcia czynności. Przewidywano, iż na początek potrzeba przynajmniej 200 członków, którzy corocznie wnosząc po 12 kor. mogliby zapewnić opiekę dla wielu ubogich dzieci.

04.09. – Czerniowce: Kucharczykowie za pośrednictwem ogłoszenia prasowego podziękowali uczestnikom obrzędów żałobnych śp. ks. Szczepana Aristage-sa Wojsterowicza.

04.10. – Czerniowce: Ukazał się 29. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, do którego dołączono 21. arkusz powieści J. I. Kraszewskiego „Bezimienna”.

04.10. – Czerniowce, sala Czytelni Polskiej: Urządzone przez Towarzystwo Rękodzielników Polskich „Gwiazda” święcone dla członków polskich organizacji i ich rodzin. Na święconym było bardzo wielu rodaków, w tym prezes TBPiCP Hauswald, Witkowski z Koła Polskiego, prezes „Sokoła” Kobierzycki, Mędrak z „Ogniska”, Hillich z Banku Polskiego, delegaci czerniowieckiego Katolickiego Towarzystwa „Przyjaźń”, Czytelni Polskiej w Waszkowcach, dwaj goście ze Lwowa, radca Waltenberger z Tarnopola. Uroczystość zagał ks. Józef Krzyżanowski, który poświęcił pokarmy. Podczas ucztowania toa-

Catolice de Caritate din Cernăuți, secției de caritate a APAF și L, Societății Meșteșugarilor Polonezi „Gwiazda”, Asociației Catolice „Prietenia”.

04.05. – Cernăuți: A avut loc adunarea generală a membrilor Clubului Mecanicilor Feroviari din Bucovina la care comisarul mașinist superior Michał Warteresiewicz a primit titlul de membru de onoare. În comitet au mai fost aleși: Ignacy Iłowski – secretar, Karol Klinowski, Stanisław Ogonowski și Sabin Żurakowski.

04.<07. – Paris: La propunerea ministrului de externe, președintele Franței l-a decorat pe Henryk Sienkiewicz cu Ordinul Cavalerul Legiunii de Onoare.

04.07. – Cernăuți: A apărut nr. 28 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care s-a publicat, printre altele, „Apelul în problema Internatului Polonez «Adam Mickiewicz» din Cernăuți” și „Problema Casei Polone din Cernăuți”.

04.09. – Cernăuți, localul Societății Polone de Lectură: Cei adunați au stabilit să convoace Societatea Internatului Polonez „Adam Mickiewicz” în baza statutului redactat de comitet. Imediat, s-au anunțat 42 de membri obișnuiți și doi fondatori care au recomandat comitetului să înștiințeze autoritatea pentru a intra în Societate și să convoace adunarea generală cu scopul de a începe activitatea. Se preconiza că la început sunt necesari măcar 200 de membri care aducând anual câte 12 coroane ar putea să asigure ocrotire pentru mulți copii săraci.

04.09. – Cernăuți: Prin intermediul presei, familia Kucharczyk a mulțumit participanților la funeraliile răposatului pr. Szczepan Aristages Wojsterowicz.

04.10. – Cernăuți: A apărut nr. 29 al anului 22 al „Gazetei Polone” la care a fost anexat capitolul 21 al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

04.10. – Cernăuți, sala Societății Polone de Lectură: Societatea Meșteșugarilor Polonezi „Gwiazda” a organizat „șwięcone” (împărțirea cu oul sfințit) pentru membrii organizațiilor poloneze și familiile lor. La „șwięcone” au participat foarte mulți compatrioți, printre care președintele APAF și L – Hauswald, Witkowski de la Cercul Polonez, președintele Societății „Sokół” Kobierzycki, Mędrak de la Societatea „Ognisko”, Hillich de la Banca Poloneză, delegați de la Societatea Catolică „Prietenia” din Cernăuți, Societatea Polonă de Lectură din Vășcăuți, doi oaspeți din Liov, consilierul Waltenberger din Ternopil. Festivitatea a fost deschisă de pr. Józef Krzyżanowski care a sfințit alimentele. În timpul ceremoniei au rostit toasturi: președintele Societății „Gwiazda”

sty wznosili: prezes „Gwiazdy” Schwarz, prezes TBPiCP Hauswald, przedstawiciel „Ogniska” Mędrak, prezes „Sokoła” Kobierzycki oraz Szylecki. Odebrano i odczytano nadesłane telegramy przez bratnie towarzystwa z: Jarosławia, Kołomyi, Lwowa, Przemyśla, Rzeszowa, Sambora, Stanisławowa, Stryja, Tarnopola, Tarnowa i Zakopanego.

04.11. – Czerniowce, hotel „Pod Czarnym Orłem”: Zgromadzenie członków-wyborców większej własności Stonnictwa Ormiańsko-Polskiego z udziałem posłów (Krzysztof Abrahamowicz, Kazimierz Bohdanowicz, Zachariasz Bohosiewicz i Adolf Wiesiołowski). Zebraniu przewodniczył prezes komitetu wykonawczego Stronnictwa Ormiańsko-Polskiego Albert Zaduwowicz z Szerowiec. Zgromadzeni oddali hołd zmarłemu śp. Grzegorzowi Bohdanowiczowi, wysłuchali sprawozdań poselskich, omówili poufnie sprawy polityczne i na wniosek Bernarda Rosenstocka z Czerniawki udzielono wotum zaufania posłom.

04.12. – Czerniowce: Wybrano stałe komisje bukowińskiej Izby Handlowej i Przemysłowej. Do I komisji wszedł m.in. Boryslawski.

04.<14. – Czerniowce: Na walnym zgromadzeniu miejscowego Towarzystwa Właścicieli Domów wybrano nowy zarząd, do którego wszedł dyrektor szkół czerniowieckich Jan Kamiński.

[**04.15.] – Żuczka**: Czerniowieckie Koło TSL „w połowie kwietnia” założyło Czytelnię Polską dla pracowników tamtejszej cukrowni.

04.15. – Wiedeń: Otwarcie wystawy powszechnej przemysłu spirytusowego, na której swoje produkty wystawiali bukowińscy gorzelnicy za sprawą komitetu, do którego m.in. należeli Polacy (Kazimierz Bohdanowicz, dr Aleksander Skibniewski).

04.17. – Czerniowce: Ukazał się 31. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. korespondencje z Oszechlibów i Lwowa. Do numeru dołączono 22. arkusz owieści J. I. Kraszewskiego „Bezimienna”.

04.17. – Czerniowce: Planowane doroczne walne zgromadzenie członków Klubu byłych Członków „Ogniska” nie odbyło się z braku kworum.

04.17. – Czerniowce, sala Czytelni Polskiej: Pierwsze walne zgromadzenie 42 członków powstającego Towarzystwa Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza. Przewodniczącym przez aklamację wybrano profesora miejscowego Uniwersytetu Alfreda Halbana, a do wydziału następujących: Franciszek Charwat, Jan Kobierzycki, ks. Aleksander Opolski, Władysław Sołtyński, lekarz dr Antoni Świercho, Julian

Schwarz, președintele APAF și L – Hauswald, reprezentantul Societății „Ognisko” Mędrak, președintele Societății „Sokół” Kobierzycki, precum și Szylecki. Au fost primite și citite telegramele trimise de către societățile frățești din: Jarosław, Colomeea, Liow, Przemyśl, Rzeszów, Sambir, Stanislău, Strîi, Ternopil, Tarnów și Zakopane.

04.11. – Cernăuți, Hotelul „Pod Czarnym Orłem”: A avut loc adunarea membrilor-electori ai mării proprietăți ai Grupării Armeano-Polone cu participarea deputaților (Krzysztof Abrahamowicz, Kazimierz Bohdanowicz, Zachariasz Bohosiewicz și Adolf Wiesiołowski). Adunarea a fost condusă de președintele comitetului executiv al Grupării Armeano-Polone Albert Zaduwowicz din Șerăuți. Cei prezenți au adus un omagiu răposatului Grzegorz Bohdanowicz, au audiat rapoartele deputaților, au discutat în mod confidențial problemele politice și la propunerea lui Bernard Rosenstock din Czerniawka au acordat un vot de încredere deputaților.

04.12. – Cernăuți: Au fost alese comisiile permanente ale Camerei de Comerț și Industrie din Bucovina. În prima comisie a intrat, printre alții, Boryslawski.

04.<14. – Cernăuți: La adunarea generală a Societății Proprietarilor de Case din localitate a fost ales noul comitet în care a intrat directorul școlilor din Cernăuți, Jan Kamiński.

[**04.15.] – Jucica**: Cercul SȘP din Cernăuți „la jumătatea lui aprilie” a înființat Societatea Polonă de Lectură pentru muncitorii fabricii de zahăr de acolo.

04.15. – Viena: Deschiderea expoziției generale din industria spirtoasă, la care distilierii bucovineni și-au expus produsele lor conform cu interesele comitetului de care aparțineau, printre alții, polonezii (Kazimierz Bohdanowicz, dr. Aleksander Skibniewski).

04.17. – Cernăuți: A apărut nr. 31 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care s-au publicat, printre altele, corespondențe din Oșehlib și Liow. La acest număr a fost anexat capitolul 22 al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

04.17. – Cernăuți: Adunarea generală anuală planificată a Clubului Foștilor Membri ai Societății „Ognisko” nu a avut loc din lipsă de cvorum.

04.17. – Cernăuți, sala Societății Polone de Lectură: A avut loc prima adunare generală a celor 42 de membri ai Societății Internatului Polonez „A. Mickiewicz”, care se înființa. Ca președinte a fost ales cu aclamații profesorul universității din localitate, Alfred Halban, iar în comitet au fost aleși următorii:

Trompeteur, Karol Witkowski, dr Alfred Zgórski i prof. Krajowej Szkoły Rolniczej Hugo Żukowski. Bezpośrednio po wyborze ukonstytuował się wydział: Wł. Sołtyński – zastępca prezesa, K. Witkowski – skarbnik, dr A. Świerzcho – sekretarz. Do komisji kontrolującej wybrano: emerytowanego radcę rachunkowego Eugeniusza Malikiewicza, zastępcę naczelnika czerniowieckiej filii Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń dr. Celestyna Podlewskiego i kasjera tartaku parowego Antoniego Waltenbergera. Jako członkowie założyciele Towarzystwa przystąpili: Antoni bar. Kochanowski – 200 kor., ks. Aleksander Opolski – 500 kor., Władysław Sołtyński – 2000 kor. Zaraz po wyborze odbyło się pierwsze zebranie zarządu. W celu pozyskania jak największej liczby członków Towarzystwa i pieniędzy na rychłe uruchomienie Bursy, wydział za pośrednictwem „Gazety Polskiej” oraz najpoczytniejszych periodyków krakowskich i lwowskich zwrócił się do społeczeństwa z wezwaniem do wstępowania do Towarzystwa i wnoszenia ofiar pieniężnych.

04.17. – Czerniowce: Przebywali tutaj czterej delegaci waszkowieckiej Czytelnii Polskiej, dzięki czemu w Czerniowcach zawiązał się komitet przedstawicieli stowarzyszeń polskich, które postanowiły uczestniczyć w uroczystości 25-lecia Czytelnii waszkowieckiej i poświęcenia jej sztandaru, a „Gwiazda” własnymi siłami wypełnić część programu jubileuszowego obchodu.

04.17. – Lwów: Zarząd Zakładu Ubezpieczenia Robotników od Wypadków dla Galicji i Bukowiny poruczył funkcje inspektorów m. in. K. Pilarzowi i I. Wozaczyńskiemu.

04.21. – Czerniowce: Ks. inf. Józef Schmid wyjechał do Rzymu, gdzie zabawił kilka tygodni. Podczas jego nieobecności obowiązki proboszcza pełnił ks. Walenty Dubiel, a obowiązki dziekana wypełniał ks. Jakub Cwynarski z Bojana.

04.21. – Wiedeń: Otwarcie wystawy farmaceutyczno-spirytusowej.

04.23.-25. – Wiedeń: Kongres austriackich przemysłowców spirytusowych.

04.<24. – Czerniowce: Krzysztof Abrahamowicz wyjechał do Lwowa, skąd udał się do Krakowa na posiedzenie rady nadzorczej Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń.

04.<24. – Czerniowce: Rada Szkolna Krajowa mianowała Franciszka Renowicza młodszym na-

Franciszek Charwat, Jan Kobierzycki, pr. Aleksander Opolski, Władysław Sołtyński, medicul dr. Antoni Świerzcho, Julian Trompeteur, Karol Witkowski, dr. Alfred Zgórski și prof. Școlii Naționale de Agricultură Hugo Żukowski. Imediat după alegeri s-a constituit comitetul de conducere: Wł. Sołtyński – locțiitorul președintelui, K. Witkowski – trezorer, dr. A. Świerzcho – secretar. În comisia de control au fost aleși: consilierul financiar Eugeniusz Malikiewicz, locțiitorul șefului filialei Societății de Asigurări Mutuale din Cernăuți dr. Celestyn Podlewski și casierul joagărului cu aburi Antoni Waltenberger. Ca membri fondatori ai Societății au contribuit: baronul Antoni Kochanowski – 200 coroane, pr. Aleksander Opolski – 500 coroane, Władysław Sołtyński – 2000 coroane. Imediat după alegeri a avut loc prima adunare a conducerii. Cu scopul de a recruta un număr cât mai mare de membri ai Societății și de a aduna bani pentru deschiderea grabnică a Internatului, comitetul prin intermediul „Gazetei Polone”, precum și ai celor mai citite periodice din Cracovia și Liov s-a adresat comunității pentru înscriere în Societate și oferirea sprijinului financiar.

04.17. – Cernăuți: Au rămas aici patru delegați ai Societății Polone de Lectură din Vășcăuți datorită căroră, în Cernăuți, s-a înființat un comitet ai reprezentanților asociațiilor poloneze, care a hotărât să participe la cea de-a 25-a aniversare a Societății de Lectură din Vășcăuți și sfințirea drapelului, iar Societatea „Gwiazda”, cu forțe proprii, să prezinte o parte din programul manifestației jubiliare.

04. 17. – Liov: Conducerea Unității de Asigurare a Muncitorilor împotriva Accidentelor pentru Galicția și Bucovina a încredințat funcțiile de inspektorii lui K. Pilarz și I. Wozaczyński.

04.21. – Cernăuți: Pr. infulat Józef Schmid a plecat la Roma, unde a rămas câteva săptămâni. În timpul absenței sale obligațiile parohului le-a îndeplinit pr. Walenty Dubiel, iar cele ale decanului pr. Jakub Cwynarski din Boian.

04.21. – Viena: A fost deschisă expoziția de produse farmaceutice și spirtoase.

04. 23-25. – Viena: A avut loc congresul industriașilor austrieci de produse spirtoase.

04.<24. – Cernăuți: Krzysztof Abrahamowicz a plecat la Liov, iar apoi la Cracovia la ședința consiliului de supraveghere al Societății Asigurărilor Mutuale.

04.<24 – Cernăuți: Consiliul Școlar al Țării l-a numit pe Franciszek Renowicz învățător stagiar la școala de pe str. Wydział Krajowy din Cernăuți.

uczycielem szkoły przy ul. Wydziału Krajowego w Czerniowcach.

04.24. – Czerniowce: Ukazał się 33. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim opublikowano wiersz Ludmiły Żurakowskiej pt. „Fiołek”. Do numeru dołączono 23. arkusz powieści J. I. Kraszewskiego „Bezimienna”.

04.25. – Kraków: Po Mszy św. na Wawelu wyruszyła ogólnopolska pielgrzymka (kilkaset osób, w tym kilkanaście z Bukowiny) do Rzymu w roku czci NMP.

04.25. – Czerniowce: Ostateczny termin składania podań w ramach ogłoszonego przez czerniowiecki Magistrat konkursu dla wsparcia chrześcijańskich podopadłych rękodzielników względnie wdów po zmarłych rękodzielnikach z fundacji Stefana i Karoliny Samborskich.

04.25. – Suczawa, Czytelnia Polska: Prezes miejscowej Czytelni Polskiej Edward Sworakowski sporządził wykaz ofiarodawców na budowę suczawskiego Domu Polskiego. I. Członkowie założyciele z jednorazową wkładką 100 kor.: ks. kan. Józef Cewe, Jan Chrzanowski, Drozdowscy z Suczawy, Józef Kwiatkowski, ks. Józef Łuczko z Seretu, Józef Machnica, Paweł Stefanowicz, Edward Sworakowski, Jakub Wójcik z Jackan, Zofia Zawarczyńska. II. Udziałowcy po 50 kor. lub wielokrotność: Julian Buczek (4 udziały), ks. kan. Józef Cewe (2 udziały), Apoloniusz Dobrowolski, Gerszon Friedman, Gustaw Horzynek, M. Kazimirska, Mikołaj Malczyk, Franciszek Obtulowicz (2 udziały), Edward Schulz, Filip Schwarz, Edward Sworakowski, Jakub Wójcik z Jackan (2 udziały), Karol Wyszynski. III. Składki: Mikołaj Agopsowicz z Czerniowiec – 10 kor., Stanisław Bohdanowicz z Petryłowa – 10 kor., dochód z przedstawienia amatorskiego – 46 kor., Antoni Kwiatkowski z Sanoka – zebrane w kasynie 15,30 kor., Müllerowa ze Lwowa – 2 kor., adwokat dr Ferdynand Wilkosz z Krakowa, zarząd dóbr Krogulec w Galicji – 5 kor., zebrane w Czytelni drobnymi kwotami – 7 kor. Całkowity fundusz – 2048,30 kor.

04.26. – Czerniowce: Na wniosek radnych Juliana Trompeteur a dr. Norsta Rada Miejska zezwoliła Towarzystwu Gimnastycznemu „Sokół” urządzić festyn w parku miejskim na dochód Towarzystwa Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza i Koła TSL. Podczas posiedzenia tejże Rady Julian Trompeteur został wybrany na członka sekcji III dla spraw budowlanych.

04.24. – Cernăuți: A apărut nr. 33 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care s-a publicat poezia „Fiolek” de Ludmila Żurakowska. La acest număr a fost atașat capitolul 23 al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

04.25. – Cracovia: După Sf. Liturghie de la Wawel a pornit un pelerinaj general polonez (câteva sute de persoane, printre care câteva zeci din Bucovina) la Roma în anul cinstirii Preasfintei Fecioare Maria.

04.25. – Cernăuți: Ultimul termen pentru depunerea cererilor în cadrul concursului anunțat de autoritățile locale din Cernăuți pentru sprijinirea, din fundația familiei Stefan și Karolina Samborski, meșteșugarilor creștini cu sănătatea șubredă și a văduvelor rămase după meșteșugarii decedați.

04.25. – Suceava, Societatea Polonă de Lectură: Președintele Societății Polone de Lectură din localitate, Edward Sworakowski, a întocmit lista donatorilor pentru construirea Casei Polone din Suceava. I. Membrii fondatori cu o contribuție unică de 100 coroane: pr. canonic Józef Cewe, Jan Chrzanowski, fam. Drozdowski din Suceava, Józef Kwiatkowski, pr. Józef Łuczko din Siret, Józef Machnica, Paweł Stefanowicz, Edward Sworakowski, Jakub Wójcik din Ițcani, Zofia Zawarczyńska. II. Acționarii cu câte 50 de coroane sau multiplu de această sumă: Julian Buczek (4 participări), pr. canonic Józef Cewe (2 participări), Apoloniusz Dobrowolski, Gerszon Friedman, Gustaw Horzynek, M. Kazimirska, Mikołaj Malczyk, Franciszek Obtulowicz (2 participări), Edward Schulz, Filip Schwarz, Edward Sworakowski, Jakub Wójcik din Ițcani (2 participări), Karol Wyszynski. III. Cotizații: Mikołaj Agopsowicz din Cernăuți – 10 coroane, Stanisław Bohdanowicz din Petryłów – 10 coroane, venitul de la serbarea cu amatori – 46 coroane, Antoni Kwiatkowski din Sanok – colectate în cazinou 15,30 coroane, Müllerowa din Liov – 2 coroane, avocatul dr. Ferdynand Wilkosz din Cracovia, administrația bunurilor Krogulec din Galicja – 5 coroane, colectate în cote mărunte în Sala de Lectură – 7 coroane. Fondul total – 2048,30 coroane.

04.26. – Cernăuți: La propunerea consilierilor Julian Trompeteur și dr. Norsta, Consiliul Orășenesc a permis Societății de Gimnastică „Sokół” să organizeze un festin în parcul orașului pentru beneficiul Societății Internatului Polonez „A. Mickiewicz” și a Cercului SSP. În timpul ședinței acestui Consiliu, Julian Trompeteur a fost ales membru în Secțiunea III pentru probleme de construcții.

04.26. – **Rzym:** Abp. dr Józef Bilczewski na posłuchaniu u Papieża.

04.26.-27. – **Banilów n/Czeremoszem, Waszkowce n/Czeremoszem, Wyżnica:** Prof. dr Alfred Halban w towarzystwie szkolnego inspektora krajowego Karola Tumlirza wizytował nauczanie języka polskiego w szkołach ludowych w tych miejscowościach.

04.<28. – **Czerniowce,** zakład litograficzny Leopolda Duszeńki: Leopold Duszeńko wydał serię pięknych widokówek z wierszami własnego autorstwa. Na jednej z nich następujący tekst: „Z kresów Bukowiny, U Obczyzny wrót, Gdzie u stóp Cecyny płynie bystry Prut, Sokół się odznacza, Tu na obcym tle, Sercem nas otacza, Pozdrowienia śle”.

04.29. – **Czerniowce:** Prezes TBPiCP Edmund Hauswald zaprosił członków na nadzwyczajne walne zgromadzenie celem wyboru prezesa.

04.30. – **Czerniowce,** sala Czytelni Polskiej: Początek ćwiczeń szermierczych pod kierunkiem dr. Tadeusza Mischkego.

04.30. – **Ludi-Horecza:** Uroczyste otwarcie nowego mostu drewnianego na Prucie według projektu rady budownictwa D. Łukasiewicza.

04?, 05?. – **Czerniowce,** lokal Koła TSL: Koło TSL uruchomiło w swoim lokalu wypożyczalnię dla czeladzi rzemieślniczej. Po Waszkowcach i Żuczce była to trzecia wypożyczalnia utworzona przez czerniowieckie Koło TSL w przeciągu sześciomiesięcznego istnienia. Pracowano nad uruchomieniem dwu kolejnych wypożyczalni.

dr Jan Bujak – Kraków

04.26. – **Roma:** Arhiepiscopul dr. Józef Bilczewski a fost în audiență la Papa.

04.26-27. – **Bănila pe Ceremuș, Vășcăuți pe Ceremuș, Vijnița:** Prof. dr. Alfred Halban împreună cu inspectorul școlar național Karol Tumlirz au verificat modul de învățare a limbii polone în școlile populare din acele localități.

04.<28. – **Cernăuți,** unitatea de litografie a lui Leopold Duszeńko: Leopold Duszeńko a editat o serie frumoasă de cărți poștale ilustrate cu poezii proprii. Pe una din ele era următorul text: „Din Bucovina, la poarta Obcinei, Unde la poalele Țeținei Prutul repe-de curge, Șoimul se distinge, Aici pe pământ străin, Cu inima ne înconjoară, Salutări trimite”.

04.29. – **Cernăuți:** Președintele APAF și L Edmund Hauswald a invitat membrii la adunarea generală extraordinară cu scopul alegerii președintelui.

04.30. – **Cernăuți,** sala Societății Polone de Lectură: Au început exercițiile de scrimă sub conducerea dr. Tadeusz Mischke.

04.30. – **Horecea:** A avut loc festivitatea de inaugurare a noului pod de lemn pe Prut conform proiectului consilierului pentru construcții D. Łukasiewicz.

04?,05? – Cernăuți, localul Cercului SȘP: Cercul SȘP a deschis în localul său o secție de împrumut pentru meseriași. După Vășcăuți și Jucica aceasta a fost a treia asemenea secție deschisă de Cercul SȘP din Cernăuți în timpul existenței de șase luni. Se preconiza deschiderea a încă două secții de împrumut.

Trad. Maria Mețec

KALENDARIUM ROCZNIC

2019

CALENDARUL ANIVERSĂRIILOR

MAJ

1 V – 120. rocnica urodzin **Witolda Jana Doroszewskiego** (1899-1976), językoznawcy;

3 V – 20. rocnica śmierci **Władysława Terleckiego** (1933-1999), pisarza i scenarzysty;

5 V – 200. rocnica urodzin **Stanisława Moniuszki** (1819-1872), kompozytora, organisty, dyrygenta i pedagoga, twórcy opery narodowej;

8 V – 280. rocnica urodzin **Stanisława Trembeckiego** (1739-1812), poety, pisarza, tłumacza, sekretarza królewskiego;

11 V – 90. rocnica urodzin **Jerzego Jarockiego** (1929-2012), reżysera teatralnego, pedagoga, tłumacza i dramaturga;

MAI

1 V – 120 de ani de la nașterea lui **Witold Jan Doroszewski** (1899-1976), lingvist;

3 V – 20 de ani de la moartea lui **Władysław Terlecki** (1933-1999), scriitor și scenarist;

5 V – 200 de ani de la nașterea lui **Stanisław Moniuszko** (1819-1872), compozitor, organist, dirijor și pedagog, creator al operei naționale;

8 V – 280 de ani de la nașterea lui **Stanisław Trembecki** (1739-1812), poet, scriitor, traducător, secretar al regelui;

11 V – 90 de ani de la nașterea lui **Jerzy Jarocki** (1929-2012), regizor de teatru, pedagog, traducător și dramaturg;

12 V – 655. rocznica założenia **Akademii Krakowskiej** (1364), najstarszej polskiej szkoły wyższej, obecnie Uniwersytetu Jagiellońskiego;

13 V – 160. rocznica urodzin **Teodora Axentowicza** (1859-1938), malarza, rysownika, grafika;

15 V – 100. rocznica urodzin **Zofii Jaremy** (1919-2008), reżyserki i scenografa;

16 V – 95. rocznica urodzin **Tadeusza Kubiaka** (1924-1979), poety, satyryka;

17 V – 150. rocznica śmierci **Franciszka Ksawerego Godebskiego** (1801-1869), pisarza, publicysty, redaktora pism literackich;

19 V – 180. rocznica urodzin **Walentego Miklaszewskiego** (1839-1924), prawnika, reformatora sądownictwa dla młodocianych;

20 V – 100. rocznica urodzin **Gustawa Herling-Grudzińskiego** (1919-2000), pisarza, krytyka literackiego, dziennikarza, eseisty, więźnia łagrów i obozów NKWD;

21 V – 40. rocznica śmierci **Eugeniusza Paukszty** (1916-1979), powieściopisarza;

24 V – 80. rocznica śmierci **Aleksandra Brücknera** (1856-1939), profesora, filologa, historyka literatury i kultury polskiej;

27 V – 180. rocznica urodzin **Lucjana Malinowskiego** (1839-1898), językoznawcy, folklorysty, badacza dialektu górnośląskiego;

28 V – 80. rocznica urodzin **Wojciecha Karolaka** (1939), muzyka jazzowego, pianisty, kompozytora, aranżera;

31 V – 110. rocznica urodzin **Jana Jacoby’ego** (1909-2003), reżysera i scenarzysty filmów naukowych.

12 V – 655 de ani de la întemeierea **Academiei din Cracovia** (1364), cea mai veche școală superioară, actuala Universitate Jagiellonă;

13 V – 160 de ani de la nașterea lui **Teodor Axentowicz** (1859-1938), pictor, desenator, grafician;

15 V – 100 de ani de la nașterea **Zofiei Jarema** (1919-2008), regizoare și scenograf;

16 V – 95 de ani de la nașterea lui **Tadeusz Kubiak** (1924-1979), poet, satiric;

17 V – 150 de ani de la moartea lui **Franciszek Ksawery Godebski** (1801-1869), scriitor, publicist, redactor al scrierilor literare;

19 V – 180 de ani de la nașterea lui **Walenty Miklaszewski** (1839-1924), jurist, reformator al justiției juvenile;

20 V – 100 de ani de la nașterea lui **Gustaw Herling-Grudziński** (1919-2000), scriitor, critic literar, jurnalist, eseist, deținut al lagărelor de concentrare sovietice;

21 V – 40 de ani de la moartea lui **Eugeniusz Paukszta** (1916-1979), romancier;

24 V – 80 de ani de la moartea lui **Aleksander Brückner** (1856-1939), profesor, filolog, istoric al literaturii și culturii poloneze;

27 V – 180 de ani de la nașterea lui **Lucjan Malinowski** (1839-1898), lingvist, folclorist, cercetător al dialectului Sileziei superioare;

28 V – 80 de ani de la nașterea lui **Wojciech Karolak** (1939), muzician de jazz, pianist, compozitor, decorator;

31 V – 110 ani de la nașterea lui **Jan Jacoby** (1909-2003), regizor și scenarist de filme științifice.

ISSN 1223-4192

Str. Ion Vodă Viteazul nr 5

720034 Suceava

Tel./fax: +40 230 520355

e-mail: redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

Kolektyw redakcyjny

Colectivul de redacție

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Barbara Breabăn

Maria Mețec

Iuliana Agneșca Dascălu

Ilona Biseada

Alina Valentina Spaine

Ierzynka Michalina Budaș

DTP | Druk | Tipar

Niech święta noc
Zmartwychwstania Pańskiego
oświeci Państwa dusze, abyśmy stali się lepsi,
czyści, bardziej wyrozumiali i bliżej Boga.
Wesołych świąt wielkanocnych
w gronie najbliższych!

Chrystus Zmartwychwstał!

Gerwazy Longher

– prezes Związku Polaków w Rumunii

Noaptea Sfântă a Învierii
să ne lumineze sufletele pentru a fi mai buni,
mai curați, mai înțelegători
și mai apropiați de Dumnezeu.
Un Paște fericit alături de cei dragi!

Cristos a Înviat!

Ghervazen Longher

– președintele Uniunii Polonezilor din România

